

SUOMEN LAIKAJÄRJESTÖ RY.

VENÄLÄIS-EUROOPPALAISEN LAIKAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2013 - 2017



Hyväksytty Suomen Laikajärjestö ry:n vuosikokouksessa 2.3.2013

Hyväksytty SKL:n jalostustieteellisessä toimikunnassa 9.4.2013

Sisältö

1. YHTEENVETO.....	3
2. RODUN TAUSTA	4
2.1 Rodun alkuperä	4
2.2 Rodun kehitys nykyiseen muotoon	4
2.3 Rodun tulo Suomeen	5
2.4 Rodun käyttötarkoitus.....	6
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	8
4. RODUN NYKYTILANNE	9
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	9
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	16
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta	17
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	17
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet	18
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen.....	20
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	21
4.3. Terveys ja lisääntyminen	22
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet.....	22
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet.....	22
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt.....	27
4.3.4 Lisääntyminen	27
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	28
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista.....	28
4.4. Ulkomuoto.....	29
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	33
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	33
6.1 Jalostuksen tavoitteet	33
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	34
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet.....	38
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	39
6.4.1 Varautuminen ongelmiin.....	41
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	43
7. LÄHTEET	45

1. YHTEENVETO

Venäläis-eurooppalaisen laikan jalostuksentavoiteohjelmassa (JTO) kerrotaan lyhyesti rodun alkuperästä, historiasta ja taustasta, sekä siitä, miten ja keiden toimesta venäläis-eurooppalainen laika tuli Suomeen. JTO:sta löytyy tietoa, niin venäläiseurooppalaisen laikan kasvattajille, kuin koiranomistajille tai sen hankkimista suunnitteleville. Siinä tarkastellaan rodun nykytilaa ja, mihin tulevaisuuden jalostustavoitteissa tulisi tähdätä, jotta turvattaisiin rodun populaation monimuotoisuus, sekä suosio monimuotoisena metsästyspystykorvana.

Ongelmia voi muodostua pienehköstä populaatiosta, joka voi johtaa sukusiitosasteen nousuun ja geenipohjan kaventumiseen, josta seuraa väistämättömästi rodun terveysominaisuuksien heikkeneminen. Tällöin on oltava erityisen tarkkana ja varottava ns. matadoriuroksien käyttöä, jotka vääjäämättömästi nostavat myöhemmin sukusiitosasteen korkeaksi. Tuontikoirien käyttö antaa jalostuksellisesti huomattavasti lisävaihtoehtoja.

Toiseksi ongelmakohdaksi voi muodostua metsästysominaisuuksien heikkeneminen. Venäläis-eurooppalainen laika on metsästyskoira ja tärkeimpänä tavoitteena on sen metsästysominaisuuksien säilyttäminen ja parantaminen. Käyttöominaisuuksien parantamisen suhteen tulee jokaisessa astutuksessa ottaa huomioon paritukseen käytettävien koirien toisiaan täydentävät ominaisuudet, jotta käyttöominaisuuksien parantaminen olisi mahdollista. Lisäksi ulkomuodon liiallinen ihannointi, yhdistettynä hyväluontoisuuteen, sisältää suuria riskejä koirien ohjautumisesta ns. ei metsästäjien käyttöön eli näyttelykoiriksi.

Rodun kannalta on erityisen tärkeää, että jalostukseen käytettävien koirien tulee olla suvultaan laajapohjaisia (ss-aste), terveitä, luonteeltaan tasapainoisia, sekä metsästysominaisuuksiltaan sellaisia, joissa on käyttöominaisuuksien parantamisen kannalta oikeita ominaisuuksia. Ulkomuodollisesti seuraavalla viisivuotiskaudella riittää, että koirat ovat hyviä rotunsa edustajia. Viime vuosina näyttelykäyntien määrä on ollut moninkertainen käyttökokeissa käynteihin nähden. Jalostustoimikunnan yksi haasteellisimpia tehtäviä olisikin se, että miten saataisiin käyttökokeissa käyntien määrä huomattavasti kohoamaan.

Käyttöominaisuuksien suhteen seuraavalla viisivuotiskaudella pyritään kohottamaan rodun metsästysominaisuuksia, jotta jatkossakin olisi tarjolla monimuotoinen metsästyspystykorva.

Jalostuksentavoiteohjelmasta löytyy kaikki tarvittavat tiedot ja keinot, joilla venäläis-eurooppalaista laikaa pyritään entisestään kehittämään, jotta se säilyttäisi asemansa suomalaisena metsästyskoirana.

2. RODUN TAUSTA

2.1 Rodun alkuperä

Venäläis-eurooppalaiset laikat ovat kotoisin nykyisen Venäjän Euroopan-puoleisen osan pohjoiselta metsävyöhykkeeltä. Varsinainen alue, jolta ne ovat peräisin, on nykyinen Komin tasavalta. Sieltä ovat peräisin myös vanhat nimitykset kuten syrjäni laika, komi-syrjäni laika ja komi laika. Voimakkaasti tapahtuneen teollistumisen seurauksena pohjoisille metsästysalueille alettiin tuoda paljon muunkin rotuisia koiria. Pito-olosuhteiden alkukantaisuuden ja alkeellisenkin valinnan puuttumisen seurauksena syrjäni laikojen maantieteellinen eristyneisyys ja rotupuhtaus hävisivät.

2.2 Rodun kehitys nykyiseen muotoon

Varsinaisen venäläis-eurooppalaisen laikan jalostustyö alkoi toisen maailmansodan jälkeen ja sen perustana olivat tyypiltään samankaltaiset Pohjois-Uralin ja Länsi-Siperian laikakannat, jotka olivat vielä puhtaita risteymistä. Jalostus painottui lähinnä Moskovon ympäristöön ja johtavassa asemassa oli Kalinin alueella, Konakovin piirissä sijaitseva VNIO:n kennel (VNIO = yleisliittolainen metsästyksentutkimuslaitos). Rodun kantayksilöinä pidetään kennelissä syntyneitä pentuesisaruksia Putik 65/1 ja Pomka 76/1, joiden isä oli Komin ASNT:stä tuotu Muzgar ja äiti ostjakkityyppinen (länsi-siperian) laika Pitjuh II. Putik ja sen jälkeläiset olivat erinomaisia käyttökoiria, erityisesti turkiseläinten metsästyksessä. Ne olivat myös ulkomuodoltaan vaikuttavia. Putikin perusteella laadittiin rodun ensimmäinen rotumääritelmä, joka on pohjana rotumääritelmälle vielä nykyisinkin.

Rodun taso oli ulkomuoto-ominaisuuksien suhteen aluksi heikko ja rotutyypin periytymisvarmuus huono. Erityisesti narttujen keskuudessa tavattiin pienikokoisuutta ja rodussa esiintyi yleisesti myös mm. pitkärunkoisuutta, liian pitkää tai heikosti kehittyneitä karvapeitettä, kapeapäisyyttä, haja-asentoisia korvia ja vaaleita silmiä. Mustavalkoisen värin lisäksi esiintyi myös harmaata, harmaankirjavaa, punaista ja punaisenkirjavaa. Tähän tilanteeseen vaikutti luonnollisesti rodun nuoruus sekä rodun syntyvaiheisiin ja kehitykseen liittyvät poikkeukselliset piirteet.

Alkuaikoina rotuun liitettiin Neuvostoliiton Euroopan-puoleisen alueen suhteellisen kirjavaa laikakantaa, joka oli jo merkittävästi risteytynyt ja poikkesi merkittävästi osin jo hyväksytystä rotumääritelmästä. Tämä vaikeutti uuden rodun luomistyötä. Rodun jalostusta jarruttivat lisäksi uuden rotuluokituksen vastustajat. Vielä 1960-luvulla eri laikarotujen jalostuksessa käytettiin risteytyksiä, joista syntyneet pennut täydensivät yhdessä myös polveutumiseltaan tuntemattomien koirien kanssa laikakantaa. Tässä tilanteessa oli tarpeen yhdistää ja keskittää rodunharrastajien voimavaroja ottamalla käyttöön jalostuksellisia valintamenetelmiä laikojen jalostamiseksi paremmin rotutyyppejä vastaavaksi.

VNIO:n kennelissä rotua jalostettiin vuorottelemalla sukusiitosta kantayksilöön ja ulkosiitosta, johon käytettiin ei-sukulaisia mutta tyypiltään samankaltaisia uroksia. Näitä uroksia ei kuitenkaan käytetty sukusiitokseen. Kennelin ulkopuolella jalostuskoirat joutuivat kuitenkin usein sellaisille omistajille, jotka eivät halunneet jatkaa aloitetunkaltaista jalostustyötä. He käyttivät yhdistelmiä, joissa pyrittiin välttämään sukusiitosta, mutta niissä näkyi myös haluttomuus käyttää astutukseen muun, kuin oman asuinpaikan koiria. Näin useita hyviä kantanarttuja astutettiin epäkelvillisillä uroksilla. Ainoastaan Kalinin alueen Konakovossa rodun harrastajat pitivät tiukasti kiinni kennelin jalostusmenetelmistä, minkä ansiosta heidän onnistui luoda suhteellisen yhdenmukainen ja korkealaatuinen ryhmä venäläis-eurooppalaisia laikoja, mikä edisti huomattavasti rodun kehitystä.

1960-luvun puoliväliin mennessä oli kannan luomisessa saavutettu ne tavoitteet, joita rodunomaisen ulkomuodon ja käyttöominaisuuksien puolesta oli sille asetettu. Kannan erittely lukuisten näyttelyiden, katselmusten, kenttäkokeiden ja kilpailutulosten perusteella vahvisti ulkomuodon riittävän korkean tason ja rodun hyvät käyttöominaisuudet. Rotu alkoikin olla suosittu metsästäjien keskuudessa. Rodussa esiintyi yhä paljon myös kielteisiä ominaisuuksia, kuten hentolaisuutta, liian pitkää vartaloa sekä vääränväristä jälkikasvua. Kaikilla rodun edustajilla ei ollut vielä tällöin täyttä neljän polven kantakirjaa, eikä kannan yhdenmukaisuus ollut riittävä. Tarvittiin yhä pikkutarkkaa valintatyötä.

1960-luvulla venäläis-eurooppalaisen laikarodun kehitys meni kuitenkin suurin harppauksin eteenpäin. Tarkan jalostuksen ja voimakkaan koirakannan kasvun myötä koirista tuli yhdenmukaisempia. Rodulle tyypillinen mustavalkoinen väritys, pään muodot sekä käyttäytymistyyppi vakiintuivat ja luusto vahvistui. 1970-luvulla venäläis-eurooppalaisen laikarodun nousu jatkui. Siitoseläimillä oli jo täydet kantakirjat ja rodun edustajien määrä sekä ominaisuudet olivat nousseet roimasti. Varsinkin Moskovan alueella eriasteisissa koirakokeissa ja –kilpailuissa venäläis-eurooppalaiset laikat sijoittuivat myös kärkisijoille.

Esimerkkinä hyvästä jalostustyöstä voidaan mainita vuoden 1965 tienoilla aikaansaatu uusi siitoseläinryhmä. Se polveutui S.D. Bogolepovin omistamasta koirasta, Dzhoi m-60/lre. Tämän populaation urosten aktiivinen käyttö jalostustyöhön vaikutti huomattavasti luuston vahvistumiseen, ulkonevien poskipäiden korostumiseen, korvien hyvään kiinnittymiseen sekä tummiin silmiin. Nämä hyvät ominaisuudet olivat itse asiassa peräisin eräältä nartulta, Champion Notshkalta 1044/lre. Tämän siitoseläinryhmän jälkikasvussa oli erittäin lupaavia yksilöitä ja vuoden 1967 tietämällä saatiin aikaiseksi jalostuslinja, joka nimettiin kanta emän mukaan. Sitä käytettiin laajasti myös Moskovan ulkopuolella ja sen siitoseläimillä oli hyvää käyttöä mm. Kalinissa, Jaroslavissa ja Permissä. Myöhemmin siitä on saatu muutama uusikin itsenäinen jalostuslinja.

Jalostukseen käytettyjen urosten rooli on ollut eittämättä suuri, mutta ei pidä unohtaa myöskään siitosnarttujen monipäistä joukkoa. Ne ovat antaneet merkittävän panoksensa rodun lisääntymiseen. Alussa nartut astutettiin ilman sen kummempia rajoituksia, mutta myöhemmin rodun laadun nostamiseksi astutukseen päästettiin vain hyvän ulkomuodon omaavia narttuja. Niiltä vaadittiin myös vuosittain riittävää näyttöä käyttöominaisuuksista, mikä edelleen mahdollisti korkealuokkaisen ja terveen jälkikasvun saamisen.

Koko jalostustyö on tapahtunut alun haparoinnin jälkeen mallikkaasti. Koko ajan on ollut tavoitteena tinkimätön käyttöominaisuuksien parantaminen ja vastaavasti venäläis-eurooppalaiselle laikalle epätoivottavien käyttöominaisuuksien poistaminen. Erityisesti Moskovan ympäristössä tuotetuilla venäläis-eurooppalaisilla laikoilla oli hyvä ulkomuoto, erittäin hyvät käyttöominaisuudet ja hyvä yhdenmukaisuus. Tämä kaikki on ollut pohjana nykyisenkin venäläis-eurooppalaisen laikarodun kehittämistyössä ja saamme olla kiitollisia itänaapurien sinnikkäälle ja tuottavalle jalostustyölle, jota he menestyksellisesti tekivät.

¹⁾ Kirjoitus perustuu A. Golubejevin ja D. Furtovin alkuperäisteksteihin (käännös S. Laitinen ja Eila Kämäräinen). Alkuperäiset käännökset on julkaistu Laika-lehdissä vuonna 1988

2.3 Rodun tulo Suomeen

SKL:n tiedostojen mukaan ensimmäinen venäläis-eurooppalainen laika rekisteröitiin Suomen Kennelliiton rekisteriin vuonna 1975. Koiran nimi oli Noko (SF12559K/75) ja sen maahantuoja toimi Markku Loimela, joka toi itänaapurista hieman myöhemmin myös toisen uroksen (Urman SF12222B/77) sekä kaksi narttua

(Vajda SF12221A/77 ja Purga SF09333X/78). Ensimmäinen venäläis-eurooppalainen laikapentue syntyi Suomessa vuonna 1978.

1980-luvun puoleenväliin asti näyttelyissä käynti oli vaisua. Vain muutamia koiria oli siihen mennessä käytetty näyttelykehässä. Sen jälkeen käynnit ovat lisääntyneet. Koiria on sittemmin alettu käyttää jonkin verran myös metsästyskoirille tarkoitetuissa rodunomaisissa kokeissa. Luokkatuloksen haukkuneita koiria löytyy vuosien 1975 ja 2011 väliltä yhteensä 44, joista 35 koiraa on haukkunut tuloksen hirvenhaukkukokeessa ja 9 koiraa linnunhaukkukokeessa sekä näistä 4 koiralla on kahdesta erilajista koetulokset. Näiden lisäksi on koiria, joita on käytetty kokeissa, mutta ne ovat jääneet ilman luokkatulosta.

2.4 Rodun käyttötarkoitus

Venäläis-eurooppalainen laika on metsästyskoira, joka käyttöominaisuuksiensa vuoksi, soveltuu erinomaisesti eri riistalajien pyyntiin, kuten suurriista (hirvi, karhu), kanalinnut sekä pienpedot. Se tulisi säilyttää jatkossakin, nimenomaan kaiken riistan koirana.

Venäläis-eurooppalaiset laikat ovat myös erinomaisia vahtikoira ilman vaarallista häijyyttä tuntemattomia ihmisiä kohtaan. Ne antavat aina hälytysmerkin muista koirista tai eläimistä. Nämä koirat eivät sovi kaupunkioloihin, koska ne tarvitsevat vapautta ja vapaata vuorovaikutusta ympäristönsä kanssa ja paljon liikuntaa pysyäkseen terveinä, sekä fyysisesti, että henkisesti. Läpi historian venäläis-eurooppalaiset laikat ovat olleet maalla asuvien ja metsästävien ihmisten koiria ja siksi ne ovatkin oppineet jättämään kesytetyt eläimet rauhaan.

Kasvattajat

Viimeisen kymmenen vuoden aikana venäläis-eurooppalaisten laikojen pentueita kasvattaneita kenneleitä on ollut jalostustietokannan mukaan 19 kenneliä. Kaikilla näillä on voimassa oleva kasvattajasitoumus. Lisäksi on muutamia kasvattajia, jotka ovat teettäneet yhden pentueen, joilla ei ole kennelnimeä. Taulukko 1 kertoo kenneleiden pentuemäärät viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Taulukko 1: Kenneltilasto

<u>Kennel</u>	<u>Pentueet</u>	<u>Pennut</u>	<u>Ens. pentue</u>	<u>Viim. pentue</u>	<u>Emän keskim. jalostusikä</u>	<u>Pentueita keskim. vuodessa</u>	<u>Yhteensä pentueita</u>
AALISKAIRAN	2	10	2002	2008	2 v 5 kk	0,3	2
ERÄTUVAN	1	8	2005	2005	3 v 11 kk	1,0	3
GLEIZZ*	1	8	2012	2012	2 v 6 kk	1,0	133
GRANITSAN*	1	9	2010	2010	4 v	1,0	1
HILUTASSUN	6	32	1993	2008	3 v 11 kk	0,4	6
HÖYSTÖUKON	4	21	1994	2003	6 v 10 kk	0,4	4
KIVITASKUN*	47	248	1987	2012	4 v 11 kk	1,8	49
KOTILAN*	1	4	2008	2008	4 v 4 kk	1,0	28
LAMMINKORVEN*	1	5	2008	2008	3 v 3 kk	1,0	1
METTÄKAMUN	4	21	2003	2009	5 v 9 kk	0,6	4
MILK WHITE*	1	3	2005	2005	5 v 4 kk	1,0	7
ORISMALAIKAN*	2	4	1996	2002	2 v 2 kk	0,3	35
PAULASUO	27	105	1995	2007	3 v 1 kk	2,1	50
PIHKATAPIN*	6	38	2001	2009	4 v 3 kk	0,7	7
RUSKAPALON	4	27	1997	2003	4 v 4 kk	0,6	4
RÄHINÄPESÄN*	1	7	2004	2004	5 v	1,0	22
SARAVAARAN*	1	2	2008	2008	8 v 4 kk	1,0	1
SILTAMIEHEN*	5	18	2007	2012	4 v 7 kk	0,8	15
TUORANKURUN	3	19	2003	2008	4 v 6 kk	0,5	4

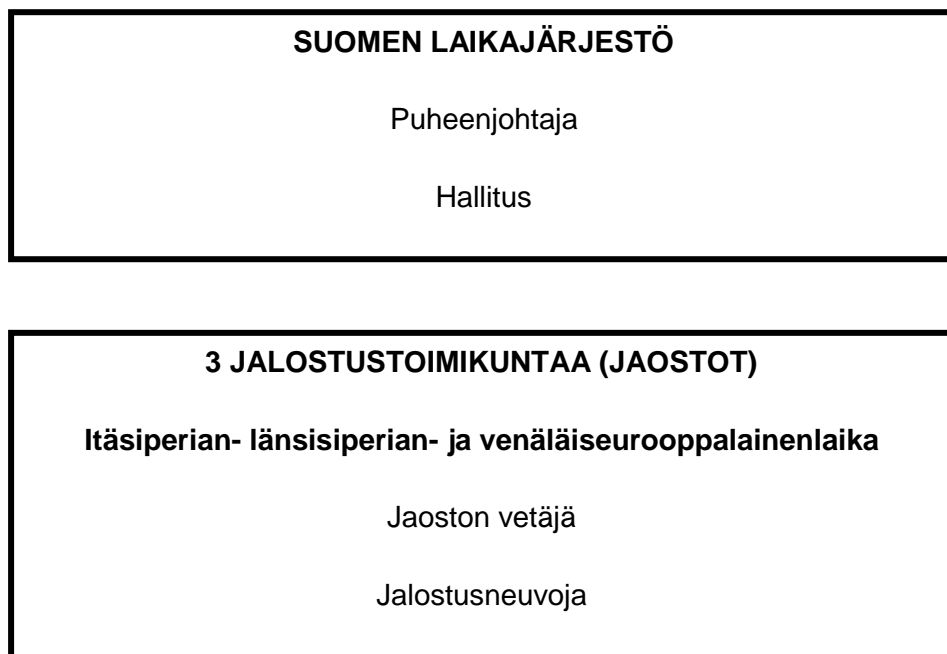
* Kaikilla kennelin haltijoilla 2011 käyttöön tullut kasvattajasitoumus voimassa

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Laikayhdistys ry perustettiin 1.9.1981. Yhtenä perustajajäsenenä oli Markku Loimela, joka on nykyisin yhdistyksemme kunniapuheenjohtaja. Yhdistys kuului silloin Suomen Pystykorvajärjestö ry:n alaisuuteen, rotua harrastavana yhdistyksenä.

Vuonna 1989 hyväksyttiin laikoille oma rotujärjestö Suomen Laikajärjestö - Finska Laikaklubben r.y. Rotujärjestö julkaisee Laika -nimistä jäsenlehteä neljä numeroa vuodessa, sekä vuosikirjan koe- ja näyttelytuloksista. Järjestössä jäseniä on tällä hetkellä 1295 (tammikuu -12).

ORGANISAATIOKAAVIO



Jalostusorganisaatio (jaosto)

Venäläiseurooppalaisenlaikan jalostusta johtaa ja valvoo rotujärjestön hallitus, joka nimittää jaoston. Jaoston jäsenien tulee olla rotuun perehtyneitä ja jalostusneuvojan tulee lisäksi olla Kennelliiton kouluttama henkilö. Jaosto vastaa käytännön neuvonnasta kentällä, noudattaen voimassa olevaa jalostuksen tavoiteohjelmaa. Tarvittaessa jalostusneuvonta käyttää joko järjestön sisäisiä tai ulkopuolisia asiantuntijoita hyödykseen jalostukseen liittyvissä asioissa. Jaoston tehtävänä on myös JTO:n toteutumisen seuranta, päivitys sekä raportointi järjestön hallitukselle. Venäläis-eurooppalaisessa laikajaostossa on kaksi jäsentä, jotka ovat suorittaneet Suomen Kennelliiton järjestämän jalostusneuvojan perus- ja jatkokurssin hyväksytysti.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Perinnöllinen monimuotoisuus

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Yhdessäkään rodussa ei yhdellä yksilöllä saisi olla enempää kuin 100 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.

²⁾ *MMT Katariina Mäki*

Populaation koko ja rakenne

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Rodun monimuotoisuutta voidaan arvioida myös molekyyligeneettisesti, esimerkiksi immuunijärjestelmää säätelevien DLA-haplotyyppien lukumäärän ja heterotsygotian perusteella.

Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä kertaa jalostukseen

käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta suuren yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geeniversioita niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä niitä kertaalleen jalostukseen. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.²⁾ *MMT Katariina Mäki*

Venäläis-eurooppalaiset laikat eivät ole olleet Suomessa yhtä suosittuja kuin kaksi muuta laikarotua, johtuen luultavasti metsästyksen painottumisesta useimmilla metsästäjillä pääasiassa hirviin. Monipuolisesti eri riistalajeista kiinnostuneiden metsästäjien keskuudessa rotu on kuitenkin parantanut asemaansa vuosi vuodelta.

Kaikkiaan venäläis-eurooppalaisia laikoja on rekisteröity Suomessa 1449 kpl (1975 – 2011). Tällä hetkellä Suomen venäläis-eurooppalainen laikakanta on arviolta noin 400 yksilöä. Taulukossa 3 on esitetty koirien rekisteröintimäärät Suomessa.

Taulukko 2. Vuosittainen jalostuspohja lukuina viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Pentueet, eri urokset/nartut, isät/emät, tehollinen populaatio, jalostukseen käytettyjen koirien prosentuaalinen osuus.

Vuositilasto - jalostuspohja										
	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Per vuosi										
- pentueet	4	5	6	9	6	9	9	11	10	10
- jalostukseen käytetyt eri urokset	3	4	6	9	5	7	8	9	9	10
- **jalostukseen käytetyt eri nartut**	4	5	6	9	6	8	9	11	10	10
- isät/emät	0,75	0,80	1,00	1,00	0,83	0,88	0,89	0,82	0,90	1,00
- tehollinen populaatio	5 (62%)	6 (60%)	8 (67%)	12 (67%)	8 (67%)	10 (56%)	12 (67%)	14 (64%)	13 (65%)	13 (65%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0%	5%	12%	4%	0%	6%	9%	8%	9%	12%
- **nartuista käytetty jalostukseen**	20%	11%	6%	5%	17%	19%	12%	18%	11%	33%
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	24	26	30	33	35	39	40	35	35	32
- jalostukseen käytetyt eri urokset	19	17	19	20	19	21	26	24	25	24
- jalostukseen käytetyt eri nartut	19	23	23	25	27	31	36	31	30	27
- isät/emät	1,00	0,74	0,83	0,80	0,70	0,68	0,72	0,77	0,83	0,89
- tehollinen populaatio	25 (52%)	27 (52%)	29 (48%)	31 (47%)	32 (46%)	36 (46%)	43 (54%)	38 (54%)	38 (54%)	35 (55%)
- uroksista käytetty jalostukseen	6%	6%	6%	5%	6%	8%	9%	12%	14%	17%
- **nartuista käytetty jalostukseen**	9%	9%	12%	13%	16%	15%	18%	23%	28%	38%

Taulukko 3. Taulukossa on ilmoitettu rekisteröintien vuositilastot viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Vuositalasto – rekisteröinnit 2002 - 2011										
	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Pennut (kotimaiset)	13	29	28	42	24	44	47	58	60	49
Tuonnit	4	8	6	1			1	2		
Rekisteröinnit yht.	17	37	34	43	24	44	48	60	60	49
Pentueet	4	5	6	9	6	9	9	11	10	10
Pentuekoko	3,2	5,8	4,7	4,7	4,0	4,9	5,2	5,3	6,0	4,9
Kasvattajat	3	3	6	8	6	6	9	9	6	7

Rodun keskimääräiset rekisteröintimäärät ovat olleet viimeisen kolmen vuoden aikana laskusuunnassa n. 20 – 30 yksilöä vuodessa. Täytyy kuitenkin huomioida, että rodun alkuperäismaassa Venäjällä koirien rekisteröinti määrät ovat huomattavat. Lisäksi Baltian maissa rekisteröidään n. 130 - 170 koiraa/vuosi.

Harvalukuisessa rodussa vuosittaisiin rekisteröintimääriin vaikuttavat helposti muutama suunniteltu astutus, jotka ovat jostain syystä epäonnistuneet. Lisäksi astutuksiin ovat vaikuttaneet käyttöominaisuuksiltaan astutuskelpoisten narttujen vähäinen lukumäärä sekä se, että kasvattajia on vähän. Monet koiran omistajat epäröivät astuttaa narttujaan.

Ulkomainen jalostuspohja

Suomen venäläis-eurooppalainen laika kanta on tällä hetkellä itsessään kapeahko jalostuspohjaltaan, mutta hyvien naapurimaa suhteiden ansiosta viimeisten kolmen vuoden aikana on maahamme tuotu Venäjältä 6 kpl vierassukuisia koiria ja Virosta 28 kpl vierassukuisia koiria laajentamaan geenipohjaamme.

Venäjällä on olemassa meidän omiin sukulinjoihin verrattuna jo käytännössä täysin eriäviä sukulinjoja. Suomeen tuodut venäläis-eurooppalaiset laikat, jotka ovat kantakoiriamme (Noko,Urman), löytyvät koiriemme sukutauluista 8.-10. sukupolvesta. Nämä koirat ovat tuotu Suomeen Venäjältä.

Venäjällä vastaavasti kaikkien koirien takaa löytyvät kantakoirat esiintyvät noin 15. sukupolvessa.

Sukusiitos

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettynä eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. ²⁾ *MMT Katariina Mäki*

Venäläis-eurooppalaisten laikojen sukusiitosprosentti lasketaan kotimaisilla linjoilla kahdeksaan sukupolveen saakka. Sukusiitosaste on kehittynyt myönteiseen suuntaan merkittävästi viimeisten vuosien aikana. Koiranetin ilmoittama sukusiitosaste on muilla, kuin kotimaisilla roduilla laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Sen kehitymissuunta on kuitenkin tärkeä.

Kuuden viimeisen vuoden sukusiitosprosentin keskiarvo on 3,09 % laskettuna kahdeksaan sukupolveen. Kolmen edellisen vuoden sukusiitosprosentin keskiarvo on 1,85 % laskettuna kahdeksaan sukupolveen. Tämän hetkisen tuontikoirien runsaudesta johtuva tilanne tulee jatkossakin pitämään sukusiitosprosentin alhaisena. Päällimmäisenä tavoitteena on ollut sukusiitosprosentti pitää alle 6,25 %, kahdeksaan sukupolveen laskettuna. Mutta tavoitellaan kuitenkin sukusiitoksen pitämistä 3-4 prosenttiyksikön välillä, kahdeksaan sukupolveen laskettuna. Tämä tulee laajentamaan rodun monimuotoisuutta.

Jalostukseen käytetyt koirat

Muutamia uroksia on koirapopulaation kokoon nähden käytetty huolestuttavan paljon jalostuksessa. Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen jalostuskäyttö on ilmoitettu taulukossa 4.

Kivitaskun Pietari, Kivitaskun Rokka ja Mishka ovat kolme eniten käytettyä urosta jalostukseen. Jalostuksen näkökulmasta seikkaa pahentaa se, että Rokka on Mishkan jälkeläinen. Toisen polven jälkeläismäärät kohoavat näillä koirilla myös korkeiksi. Lisäksi Pietarin taustalta löytyy sama narttulinja Rokaan kanssa. Näiden lisäksi Hilutassun Redulla on myös korkea toisenpolven jälkeläismäärä.

Yksittäisiä narttuja ei ole käytetty kohtuuttoman paljon koirapopulaation nähden. Kelopojan Nooran toisen polven jälkeläismäärä on kohonnut korkeaksi.

Nykyisten rekisteröintimäärien vallitessa suositellaan, että koiralla on mahdollisuus neljään pentueeseen tai 15 jälkeläiseen elinaikanaan.

Samojen yhdistelmien toistamista rodussa on esiintynyt vähän. Ilmeisesti on huomattu, että toinen yhdistelmä ei ole ensimmäisen veroinen. Jalostusohjeistuksessa jalostustoimikunta käyttää harkintaa uusinta-astutuksen kohdalla. Ainut seikka uusinta-astutuksen suosittelemiselle olisi se, että ensimmäisestä pentueesta syntyi vain 1-2 jälkeläistä, jotka on todettu olevan käyttöominaisuuksiltaan rodun erinomaisia edustajia, eikä kyseisellä koiralla olisi muita jälkeläisiä.

Taulukko 4. Jalostukseen käytettyjen koirien lukumäärät, jalostusikä, sukusiitosprosentit viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Jalostukseen käytetyt eri urokset	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
- kaikki	3	4	6	9	5	7	8	9	9	10
- kotimaiset	2	3	4	7	4	5	5	5	7	8
- tuonnit	1		1	2	1	2	3	4	2	2
- ulkomaiset	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 3 kk	7 v	6 v 5 kk	5 v 5 kk	4 v 11 kk	5 v 3 kk	5 v 9 kk	5 v 6 kk	5 v 2 kk	6 v 9 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
- kaikki	4	5	6	9	6	8	9	11	10	10
- kotimaiset	4	4	5	9	5	7	9	11	10	9
- tuonnit		1	1		1	1				1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	6 v 4 kk	3 v 6 kk	3 v 11 kk	3 v 8 kk	3 v 9 kk	4 v 11 kk	4 v 8 kk	3 v 7 kk	3 v 11 kk	3 v 1 kk
Isoisät	5	8	10	14	10	12	14	17	12	13
Isoäidit	7	8	9	17	11	13	15	18	12	15
Sukusiitosprosentti	0,82%	1,47%	3,26%	5,30%	4,85%	2,84%	7,29%	5,99%	6,59%	4,05%

Taulukko 5. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt urokset (15 urosta).

#	Uros	**Tilastointiaikana**				**Toisessa polvessa**		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	KIVITASKUN ROKKA s.2003	8	35	8,88%	9%	7	35	9	42
2	MISHKA s.1999	5	30	7,61%	16%	18	74	5	30
3	PAULASUO RUSKA s.2000	4	22	5,58%	22%	1	8	4	22
4	HILUTASSUN RETU s.1993	3	20	5,08%	27%	13	72	5	30
5	PAULASUO MORRIS s.2003	3	20	5,08%	32%	0	0	3	20
6	BAYKAL s.2003	3	17	4,31%	37%	0	0	3	17
7	KELOPOJAN MISKA s.1997	3	16	4,06%	41%	3	17	3	16
8	KELOPOJAN URGU s. 1994	3	15	3,81%	44%	6	21	3	15
9	NAHKASARVEN JERI s. 1997	2	14	3,55%	48%	0	0	2	14
10	PELLA s. 1992	2	14	3,55%	52%	6	42	2	14
11	RUSKAPALON ZENI s. 1997	2	13	3,30%	55%	1	9	3	21
12	PIHKATAPIN SAKO s. 2001	2	12	3,05%	58%	1	5	3	13
13	VIHUSAUNA OTTO s. 2009	2	10	2,54%	60%			4	16
14	BARSAS s. 2005	1	9	2,28%	63%			1	9
15	KIVITASKUN PIETARI s. 1991	3	8	2,03%	65%	4	15	8	35

Taulukko 6. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt nartut (15 narttua).

#	Narttu	**Tilastointiaikana**			**Toisessa polvessa**		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	PIHKATAPIN KATA s. 2001	3	19	4,82%	1	8	4	20
2	KIVITASKUN PALA s. 2005	4	19	4,82%	1	4	4	19
3	KELOPOJAN NOORA s. 1998	2	16	4,06%	15	84	3	24
4	KIVITASKUN PIKI s. 1999	3	16	4,06%	5	20	3	16
5	KIVITASKUN MITJA s. 1995	4	15	3,81%	9	44	4	15
6	KIVITASKUN LUMIKKI s. 2003	3	14	3,55%	1	5	3	14
7	KIVITASKUN SUTKI s. 1994	2	13	3,30%	5	20	5	27
8	PIHKATAPIN PIKKU-MYY s. 2004	3	12	3,05%	2	6	3	12
9	LASKA s. 2002	2	12	3,05%	0	0	2	12
10	PAULASUO TYPY s. 2000	2	10	2,54%	0	0	2	10
11	KIVITASKUN SITA s. 2000	1	9	2,28%	4	16	1	9
12	PIHKATAPIN GRANITSA s. 2006	1	9	2,28%			1	9
13	PIHKATAPIN SIRU s. 2001	1	9	2,28%	0	0	1	9
14	RUSKAPALON NITA s. 2004	1	9	2,28%	1	5	1	9
15	KELOPOJAN KIRA s. 2000	1	8	2,03%	0	0	1	8

Yhteenveto tärkeimmistä rodun jalostuspohjaa kaventavista tekijöistä

Rodun jalostuspohjaa tulee jatkossa kaventamaan liiallinen samojen urosten/narttujen käyttäminen jalostukseen ns. matadoriurokset. Näiden seikkojen huomioiminen oikeaoppisesti suosituksissa pienentää olennaisesti jalostuspohjan kaventumisen riskiä.

Kotimaistensukulinjojen vähyys on yksi huomioitava asia. Jos jalostukseen käytetään pelkästään kotimaisia sukulinjoja, niin jalostuspohja kapenee entisestään. Lisäksi tuontikoirien osalta varsinkin Viron tuonnit edustavat jo kohtuuttoman paljon samoja sukulinjoja, joten tämä seikka on otettava huomioon jalostuksellisesti.

Jalostuspohjan kaventumiselle on huolenaihe myös, että tulevia kasvattajia ei ole lukumääräisesti riittävästi, joilla olisi halu ja tahtotila olla viemässä rotua eteenpäin pentujen teettämisen muodossa. Liian moni narttukoira, jolla olisi jalostuksellisesti annettavaa rodulle jää jalostuksen ulkopuolelle eri syistä.

Tästä voi olla seurauksena, että vain turhan harva koira nousee jalostuksen piiriin ja tämän myötä tullaan käyttämään turhan paljon samoja koiria parituksiin. Tämä vaikuttaa olennaisesti myös teholliseen populaatioon.

Rodun maailmanlaajuinen koirakanta on runsas. Venäläiseurooppalainen laika Suomessa on maantieteellisesti hyvässä asemassa, kun rodun alkuperäismaa ja rodun pääsääntöiset esiintymisalueet ovat lähialueilla rajan takana.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Luonne ja käyttäytyminen

Venäläis-eurooppalaiset laikat ovat luonteeltaan tasapainoisia ja erittäin ihmisystävällisiä. Niillä on vahva itsetunto eikä ne tavallisesti aloita tappeluita, mutta puolustautuvat kyllä välittömästi joutuessaan hyökkäyksen kohteeksi. Venäläis-eurooppalaiset laikat ovat lempeitä ihmisille, joten ne soveltuvat luonteensa puolesta hyvin seuruemetsästyksen. Vihaisuutta ei rodulla ole juurikaan tavattu. Rodussa on kylläkin tullut esiin koiria, jotka ovat luonteeltaan arkoja. Jalostuksessa tuleekin jatkossa kiinnittää enemmän huomiota koiran perusarkuuteen.

Käyttöominaisuudet

Venäläis-eurooppalaisia laikoja on kautta aikojen käytetty ja käytetään nykyäänkin sen alkuperäismaassa Venäjällä kaiken riistan metsästyksen. Suomalaisissakin rodun edustajissa on nähtävillä edelleen hyvin monipuolista riistaverta, vaikka rodun käytön pääpaino on hirvenmetsästyksessä. Monipuolisuutta tulisi edelleen ylläpitää ja kehittää jalostuksellisin keinoin, jolloin koirien tarkoituksenmukainen käyttö voidaan ulottaa koko metsästyskauden mittaiseksi. Kauden voi aloittaa sorsastuksella ja karhunmetsästyksellä, jatkaa kanalintujahdilla, jonka jälkeen on vielä hirvijahtia ja lopuksi päättää metsästyskausi näädän metsästyksen. Supikoiria voi puolestaan metsästää lähes ympäri vuoden aina kun kelit sallivat ja supit ovat liikkeellä. Etelä-Suomessa on myös pikkuhiljaa runsastunut luonnon villisikakanta. Villisika on Venäjällä ja Baltian maissa venäläiseurooppalaisten laikojen pääriistaa, joten koira sopii hyvin myös sikajahtiin.

Aistit, varsinkin hajuaisti, näkö ja kuulo ovat venäläis-eurooppalaisilla laikoilla tarkat ja hyvin kehittyneet.

Niillä on myös erinomainen suuntavaisto ja nopeat liikkeet sekä reaktiot. Riistaa hakiessaan ne liikkuvat laajalla alueella ja löytävät riistan ilmavainun avulla tai jäljittämällä. Riistatyöskentelyn tulisi olla sitkeää, mutta ei kohtuutonta ilman yhteydenpitoa isännän kanssa. Venäläis-eurooppalaistenlaikojen haukkuääni on hyvin kuuluva ja soinnukas, ilmoittaen isännälle tapahtumien kulun metsässä. Yhteistyö ja ohjattavuus ovat omistajan ehdoilla. Koiran on ehdottomasti sovelluttava seuruemetsästyksen.

Jalostukseen käytettäviltä koirilta täytyy löytyä sellaisia metsästysominaisuuksia, joilla pyritään kohottamaan rodun kokonaisvaltaisia käyttöominaisuuksia.

Venäläis-eurooppalaiset laikat saavat osallistua metsästyskokeisiin ilman näyttelytulosta. Ilman näyttelytulosta koiralla ei ole oikeutta valiodien arvoon.

Muotovalion arvoon tarvitaan näyttelystä kolme sertifikaattia (joista yksi koiran ollessa yli 24 kk ikäinen) sekä metsästyskokeesta ensimmäisen luokan tuloksen, kaksi toisen luokan tulosta tai hyväksytysti suoritettut karhunhaukutaipumuskokeen (LINT AVO1 tai 2 x LINT AVO2, HIRV 1 tai 2 x HIRV 2, 1 x KARH). Lisäksi venäläis-eurooppalaisella laikalla on mahdollisuus saada muotovalioon oikeuttava arvo, jos koiralla on kahdelta eri riistalajilta luokkatulos 2 (LINT AVO 2 + HIRV-2).

Käyttövalion arvoon tarvitaan näyttelystä laatumainintana vähintään ”hyvä” koiran täytettyä 15kk sekä metsästyskokeesta neljä ensimmäisen luokan palkintoa (lintu AVO 1 + 3 x VOI 1 tulosta, hirvi 4 x HIRV 1 tulosta).

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta

Ve-laikan luonne on tasapainoinen ja vakaa. Lisäksi sillä on erittäin hyvin kehittynyt hajuaisti ja kyky havaita riistaa. Rodun käyttötarkoitus on vain ja ainoastaan metsästyskoira. Ohjattavuutensa ja monipuolisuutensa myötä rotua pidetään monimuotoisena metsästyskoirana.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Rodusta on tehty viiden vuoden aikana terveystarkastuksia, jotka ovat kohdennettu koiran omistajille. Jalostustoimikunta lähettää kyselyitä niille henkilöille, joiden yhteystiedot ovat saatavilla. Yleisesti toivottaisiin, että koirien omistajat lähettäisivät omatoimisesti rotujärjestölle terveydellisiä tietoja koiristaan. Järjestön kotisivuilta on saatavilla kyselylomakkeet. Terveystarkastuksiin on saatu vastauksia yhteensä 91 kpl, joista narttuja 46 kpl ja uroksia 45 kpl. Ensimmäiset terveystarkastuksen vastaukset ovat vuodelta 2008 ja niitä kerätään aina vuosittain, viimeisten ollessa vuodelta 2012. Vastauksista on käynyt selville, että lievää arkuutta esiintyy jonkin verran vieraita ihmisiä kohtaan. **Arkaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.** Pienessä populaatiossa täytyy ottaa huomioon, ettei tehollinen populaatio saa liikaa kärsiä lievästä arkuudesta omaavien koirien poistamisesta täydellisesti jalostuskäytöstä.

Joillakin koirilla oli ilmennyt myös arkuutta voimakkaisiin ääniin esim. paukkuarkuutta, mutta tätä on pidetty paremminkin koiranomistajien epäonnistumisina totuttaa koira laukauksiin ja koviin ääniin. Tämän asian todentaminen perinnölliseksi on vaikeaa, koska ympäristötekijöillä on liian suuri vaikutus ja tämän vuoksi jalostuskelpoinen koira voi jäädä jalostuksen ulkopuolelle väärän tulkinnan vuoksi.

Ääniarkuus on kuitenkin voimakkaasti periytyvä ominaisuus. Jos sen tiedetään selkeästi olevan perinnöllisistä seikoista johtuvaa, niin koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Lisäksi on muutamilla koirilla esiintynyt vihaisuutta ihmisiä kohtaan. **Selkeästi ihmisvihaiset koirat karsitaan jalostuksen ulkopuolelle.**

Normaaleissa tilanteissa venäläis-eurooppalainen laika on avoin ja erittäin sosiaalinen koira. Näidenkin edellä mainittujen seikkojen suhteen täytyy huomioida populaation koko, että lieviä vikoja joudutaan hyväksymään populaation pienen koon vuoksi. Samantyyppisiä havaintoja on havaittu myös naapurimaiden populaatioissa. Luonteen ja käyttäytymisen perusteella rodun luonne vastaa keskimäärin rotumääritelmän luonnekuvausta. Jalostukseen käytettäviltä koirilta täytyy löytyä sellaisia ominaisuuksia, joilla pyritään kohottamaan rodun päivittäistilanteissa tarvittavia ominaisuuksia.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Venäläis-eurooppalainen laika haukkuu innokkaasti monenlaista riistaa, niin pientä, kuin suurtakin. Koiralla voi taten metsästää koko jahtikauden ajan; kausi aloitetaan sorsastuksella, jatketaan kanalintujahdilla, jonka jälkeen on hirvenmetsästyksen vuoro ja lopuksi kausi huipentuu nädän pyyntiin. Myös sorsalintujen nouto kuuluu sen käyttööminaisuuksiin. Näätien lisäksi myös muita pienpetoja, kuten minkkiä, mäyrää ja supia voidaan metsästää tuloksellisesti tämän vikkelen koiran avulla. Rotu soveltuu erinomaisesti myös mm. karhun ja villisian pyyntiin, koska rohkeutta rodun edustajilla riittää. Se onkin aggressiivinen petoeläimille ja koiran metsästysasenne on hyvin tarkka. Metsästyksessä se käyttää kaikkia aistejaan tehokkaasti hyväksi ja rodulla on erinomainen suuntavaisto. Sen vahvuuksia ovat myös mm. koko, ketteryys, jalkavuus ja ohjattavuus isännän toiveiden mukaan. Sen liikkeet ja reaktiot ovat nopeat ja hakulenkit laajoja. Myös koirien haukkuääni on hyvin kuuluva ja soinnukas.

Alun perin rodun koiria on käytetty kaiken riistan metsästykseseen juuri sen monipuolisuutensa vuoksi. Koiran tehtävänä on omatoimisesti hakea riista ja haukullaan ilmoittaa löydetystä riistasta. Nämä ominaisuudet vaativat koiralta erittäin hyviä aisteja ja niiden monipuolista hyödyntämistä, sekä hyvää liikettä ja rohkeutta.

Nykypäivän Suomessa on selkeä tilaus juuri monipuoliselle metsästyspystykorvalle. Hirvikannat ovat laskeneet, joten pelkkä hirvikoira jää vähälle käytölle metsästyskauden aikana. Koira, jolla voidaan metsästää suurriistasta pienriistaan kaikkea, jatkaa koiran vuotuista käyttöaikaa huomattavasti. Rodun alkuperäiset käyttäytymistarpeet saadaan erittäin hyvin esiin nykyisissä olosuhteissa, joissa koiran monipuolisuus mahdollistaa metsästyskauden maksimaalisen hyödyntämisen.

Nykypäivänä varsinkin Suomessa metsästyskäyttäytyminen vaatii koiralta hyviä hakuominaisuuksia, joka mahdollistaa riistanlöytymisen. Rodun suurimpia ongelmia käyttööminaisuuksien suhteen lienee useilla koirilla heikot hakuominaisuudet. Jalostuksellisesti täytyy tämä seikka huomioida parituksia tehtäessä.

Huomioimisen arvoinen seikka on myös se, että tuontikoirilla on havaittu yleisesti ottaen lyhythakuisuutta. Tämä seikka voi johtua tuontimaiden metsästyskulttuurista, jossa laajahakuiset koirat voivat ohjautua ulos jalostusvalintojen kautta. Koirien tuontimaissa olevat kovat käyttökoirat, eivät ole välttämättä kaikilta osin sitä jalostusmateriaalia, mitä me kaipaaisimme. Tämä johtuu paljolti myös koemuodoista, jotka luonnollisesti ohjaavat jalostusta.

Naapurimaissa (Baltian-maat, Venäjä) **tarhakokeet**^{*} saattavat ohjata jalostusta liiaksi, jossa on suuri mahdollisuus jäädä niitä metsästysominaisuuksia omaavia koiria, joita me kaivattaisiin, jalostuksen ulkopuolelle. Naapurimaissa koiria opetetaan pennusta pitäen käymään kohteeseen kiinni, niin jää epäselväksi, että onko tämä periytyvä ominaisuus vai ympäristönvaikutuksen aikaansaannosta. Hakuominaisuudet jäävät näissä koemuodoissa liian vähäiselle huomiolle sen vuoksi, koska aidatut alueet ovat kohtuullisen pieniä. Tämän vuoksi jää epäselväksi kuinka laajahakuinen/lähihakuinen koira todellisuudessa on.

(Tarhakokeilla tarkoitetaan luonnon eläintä (villisika, karhu), joka on tietyn kokoisella aidatulla alueella, jossa koira osoittaa työskentelyään kyseisellä eläimellä.*

Venäläis-eurooppalaisia laikoja on käytetty eri käyttökokeissa mm. linnunhaukkukokeissa ja hirvenhaukkukokeissa. Lisäksi koiria on käytetty metsästyskokeissa jäljestämiskokeissa. Karhunhaukkutaipumuskokeita venäläis-eurooppalaiset laikat eivät ole suorittaneet viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Koekäyntien vähäisyyteen vaikuttaa varmasti rodun pieni koko suhteutettuna koirien toimivuuteen metsästystilanteissa. On huomattava, että ei kaikista koirista tule koekelpoisia metsästyskoiria. Lisäksi on huomattava, että voimassa olevat metsästyskokeemme ovat suunniteltu spesiaali-rotuja varten, joten moniriistaisuuteen pyrittäessä kaikki koirat eivät välttämättä ole, jokaisen koemuodon erinomaisia taitajia vaan useammalle riistalle työskenteleviä metsästyskoiria.

Harvalukuisuuden myötä koekäynteihin vaikuttaa olennaisesti myös omistajien aktiivisuus koetoimintaa kohtaan. On lukuisia koiria, joilla olisi riittävät valmiudet hankkia käyttökokeista luokkatulos, mutta kaikki omistajat eivät ole innokkaita koemuodon harrastajia.

Koekäyntien vähäisyyden vuoksi jaosto kerää tietoja metsästysominaisuuksista koirien omistajilta jalostuspisteytyksen tueksi. Kyselyssä tiedustellaan koiran eri edesottamuksia metsästyskäytössä (hakulaajuus ja nopeus, riistan seuraaminen, haukkutyöskentely, kiinnostuksen kohteet eri riistalajeille, rohkeus).

Taulukko 7. Lintukokeet

Voittaja luokan tulokset:

Luokka	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
VOI 1										
VOI 2										
VOI 3				1						
VOI 0			1							

Avoimen luokan tulokset:

Luokka	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
AVO 1					1					
AVO 2										
AVO 3	4			2	2	1				1
AVO 0	1	1	3	2	4	2	1	1	1	1

Taulukko 8. Hirvenhaukkukokeet

Voittajaluokan tulokset:

Luokka	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
VOI1		1	2				2	1		
VOI2										
VOI3	1	1						1		
VOI0	4	1	1	6	6	5	5	8		5

Avoimenluokan tulokset:

Luokka	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
AVO1	1	1	3	1			2	1	2	2
AVO2		1			2				1	1
AVO3						1				
AVO0	3	3	3	4	4	2	5	5	1	3

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Kotikäyttäytyminen

Yksinoloon liittyviä ongelmia ei ole tullut jalostustoimikunnan tietoon. Koira viihtyy varsin hyvin yksikseenkin, mutta tervehtii iloisesti kotiväen saapuessa kotiin.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Kiimojen välit koirilla ovat pääsääntöisesti 10-12kk, mutta on koiria, joilla juoksujen väli on n. 6 kk. Rodulla imettämisaika on noin 4-5 viikkoa. Astuminen tapahtuu luonnollisesti, ilman keinotekoista järjestelyä. Keinohedelmöitystä ei ole tarvittu koskaan. Emot ovat hyvin huolehtiviaisia pennuistaan, hyvinkin omistushaluisia juuri syntymän jälkeen.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Ve-laika on pääsääntöisesti hyvin sosiaalinen koira, joka suhtautuu ystävällisesti vieraisiin ja tuttuihin ihmisiin. Toisiin koiriin suhtautuminen on hyvin yksilöllistä ja riippuu paljolti tilanteesta ja myös koiran saamista sosiaalisista kontakteista. Jalostustoimikunnan tietoon on tullut muutamia tapauksia, joissa koira on lopetettu juuri vihaisuutensa vuoksi. Näitä koiria ei käytetä jalostukseen.

Pelot

Muutamissa koirissa on havaittu esiintyvän jonkin verran arkuutta, mutta näistä vähäisistä tapauksista on vaikea mennä sanomaan johtuvatko ne pääsääntöisesti ympäristötekijöistä. Samoin ääniherkkyyttä on havaittu jonkin verran ja näistä ei ole tietoa, miten paljon ympäristönvaikutukset ovat vaikuttaneet asiaan. Selkeästi arkaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Ennenaikainen dementia eli ikään liittyvät käytöshäiriöt

Tämän tyyppisiä seikkoja ei jalostustoimikunnan tietoon ole tullut yhtään tapausta.

Rakenteelliset ja terveydelliset seikat (käyttäytymiseen vaikuttavat)

Rakenteellisia ja terveydellisiä seikkoja ei ole rodussa ilmaantunut, jotka voisivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Terveyskyselyistä on käynyt selville, että lievää arkuutta esiintyy jonkin verran vieraita ihmisiä kohtaan. Voimakkaasti esiintyvää arkuutta omaavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Joillakin koirilla oli ilmennyt myös arkuutta voimakkaisiin ääniin esim. paukkuarkuutta, mutta tätä on pidetty paremminkin koiranomistajien epäonnistumisina totuttaa koira laukauksiin ja koviin ääniin. Tämän asian todentaminen perinnölliseksi näissä tapauksissa on vaikeaa, koska ympäristötekijöillä on liian suuri vaikutus ja tämän vuoksi voi jalostuskelpoinen koira jäädä jalostuksen ulkopuolelle väärän tulkinnan vuoksi. Näissä tilanteissa on hyvä huomioida, että jos koira pelkää kaikkia kovia ääniä, niin sitä ei saa käyttää jalostukseen. Lisäksi on muutamilla koirilla esiintynyt vihaisuutta ihmisiä kohtaan. Selkeästi ihmisvihaiset koirat karsitaan jalostuksen ulkopuolelle.

Lisäksi ääniarkuuden osalta täytyy huomioida, missä tilanteissa arkuus koviin ääniin ilmenee, jotta pystyttäisiin karsimaan ympäristön vaikutuksesta johtuvat arkuudet pois. Ääniarkuus on voimakkaasti periytyvä ominaisuus, joten on tärkeää, että selvitetään tarkoin sen esiintyminen tapauskohtaisesti.

Normaaleissa tilanteissa venäläis-eurooppalainen laika on avoin ja erittäin sosiaalinen koira.

Rodun suurimpia ongelmia käyttöominaisuuksien suhteen lienee riittävien hakuominaisuuksien puute. Jalostuksellisesti täytyy tämä seikka huomioida parituksia tehtäessä. Kumppaniksi pyritään valitsemaan tai suosittelemaan koiraa, joilla olisi toisiaan täydentäviä ominaisuuksia.

Huomioimisen arvoinen seikka on myös se, että tuontikoirilla on havaittu yleisesti ottaen lyhythakuisuutta. Tämä seikka voi johtua tuontimaiden metsästyskulttuurista, jossa laajahakuiset koirat ohjautuvat ulos jalostusvalintojen kautta.

Tiettyjen sukulinjojen koirissa on havaittu esiintyvän jonkin verran arkuutta. On todettava, että, jos arkuus ilmenee tietyn linjan koirissa, niin se on periytyvä ominaisuus, joka täytyy huomioida jalostuksessa. Samoin ääniherkkyyttä on havaittu jonkin verran ja näistä ei ole tietoa, miten paljon ympäristönvaikutukset ovat vaikuttaneet asiaan. Näissä tapauksissa kasvattajien täytyy korostaa pennun ottajille, että pentu muistetaan totuttaa hyvissä ajoin ja vähitellen koviin ja teräviin ääniin.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Yleistä periytymisasteesta

Määrällisesti periytyvässä (kvantitatiivisessa) ominaisuudessa koiran ilmiä muokkaavat sekä useat geenit että ympäristö. Periytymisaste kertoo, kuinka suuri osuus eläinten välisistä eroista johtuu perinnöllisistä tekijöistä. Jos kaikilla koirilla on ominaisuudesta samat geeniversiot, ei eläinjoukossa ole perinnöllisiä eroja. Silloin periytymisaste on nolla, vaikka ominaisuus olisi vahvistikin perinnöllinen.

Periytymisaste kuvaa myös aineiston käyttökelpoisuutta ominaisuuden jalostuksessa, eli sen perusteella nähdään kuinka hyvin aineisto tuo koirien välisiä perinnöllisiä eroja esiin. Siten se kuvaa myös jalostettavuutta.

Periytymisaste voi vaihdella välillä 0-1 (0-100 %). Se on sitä suurempi mitä paremmin ominaisuuteen vaikuttavat ympäristötekijät pystytään vakioimaan. Jalostuksessa voidaan edistyä, jos periytymisaste on yli nollan. Periytymisastetta pidetään kohtalaisena, jos se on yli 0,20, ja korkeana, jos se on yli 0,35-0,40.

Periytymisaste ei ole vakioluku. Samankin ominaisuuden periytymisaste vaihtelee eri populaatioissa, riippuen perinnöllisten erojen määrästä ja erilaisista ympäristötekijöistä. Jos ominaisuuden jalostamisessa edistytään, periytymisaste pienenee, koska eläinten väliset perinnölliset erot vähenevät ja ympäristövaikutusten suhteellinen osuus kasvaa. ²⁾ MMT Katariina Mäki

Venäläis-eurooppalaisten laikojen tyypillisimmät sairaudet

Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena, 1-5 – vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa

epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan.³⁾ *Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema*

Epilepsiaa on tähän saakka pääsääntöisesti esiintynyt vain yhdessä linjassa 5 yksilöllä. Saman linjan koirista Ruotsissa on todettu kaksi epilepsia tapautta. Lisäksi muista maassamme esiintyvistä linjoista on tullut esiin tähän mennessä yksi tapaus, joka on saatettu jalostustoimikunnan tietouteen.

Epilepsian osalta jalostuskäyttöä rajoitetaan seuraavasti: sairasta koiraa, eikä sen pentusisaria käytetä jalostukseen, eikä samaa yhdistelmää saa uusia. Muita lähisukulaisia seurataan n. kolmeen ikävuoteen saakka ja sen jälkeen ovat jalostukseen käytettävissä. Tällä pyritään varmistamaan ja pitämään rotu epilepsiasta vapaana.

Rodun tilaa täytyy seurata koko ajan ja tilanne on tällä hetkellä hyvä. Jos tilanne heikkenee ja jalostuskoirien puute alkaa olla niin kova, että se vaikuttaa teholliseen populaatioon, niin terveiden pentusisarien jalostusta tulee harkita tapauskohtaisesti muut seikat huomioiden.

PRA

PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA on löydetty yli 100 rodulla ja näistä ainakin 22:lla mutaatio on voitu paikallistaa. Se voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen. Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy vääränlaiseen näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujen surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen mustuaiseen. PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokeakin koira voi pärjätä erittäin hyvin. Kokeellisesti koirille on käytetty geeniterapiaa näköhermosolujen perinnöllisessä sairaudessa, jossa periyttävä geeni on tunnettu. Diagnoosi tehdään yleensä silmänpohjan oftalmoskooppisessa tutkimuksessa. Verkkokalvon sähköisessä tutkimuksessa (ERG) voidaan havaita muutoksia näköhermosoluissa jo ennen oftalmoskooppisessa tutkimuksessa nähtäviä selviä verkkokalvon rappeutumamuutoksia.⁴⁾ *ELL Päivi Vanhapelto ja ELL Anu Lappalainen*

Ve-laikoilla on todettu erittäin vähän PRA-tapauksia. Viimeisen viiden vuoden aikana on tietoon tullut yksi tapaus. Todennäköisesti sairautta ilmenee yleisimminkin, mutta tutkimustuloksia on vähän. Jalostuspisteytysjärjestelmässä otetaan kannustavasti huomioon terveystutkimuksissa käytetyt koirat. Pisteytysjärjestelmämme antaa lisäpisteitä silmätarkastuksessa käytetyille koirille. Tällä pyritään omistajia ja kasvattajia aktivoimaan käyttämään koiriaan enenevässä määrin terveydellisissä tutkimuksissa. PRA:ta sairastavat yksilöt jätetään jalostuksen ulkopuolelle.

Luusto- ja nivelongelmat

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikutteisia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0.1–0.6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiäsuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppelely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälän aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvissa sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa arvostelussa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

- | | |
|-------------------------------------|--|
| A
ei muutoksia | Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna piirtyy terävänä ja on lievästi pyöristynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena). |
| B
lähes normaali /
rajatapaus | Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. |
| C
lievä | Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa. |
| D
kohtalainen
(keskivaikea) | Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalireuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä. |
| E
vaikea | Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksatio tai selvä subluksatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset. |

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko. ⁵⁾ *ELL Anu Lappalainen*

Lonkka- ja nivelkuvaukset ovat venäläis-eurooppalaisten laikojen osalla olleet määrältään vähäiset, eikä ongelmia ole isommin havaittu. Viimeisten viiden vuoden aikana 9 lonkkanivel tutkimusta, joista neljä koiraa A/A tulos ja viisi koiraa B/B tulos. Jakson aikana on tutkittu polvilumpiolux.med kolmelta koiralta, joista tuloksena 0/0. Johtuuko se siitä, että tutkitut koirat ovat valikoituneet terveesti liikkuvista yksilöistä, vai onko rotu todella vapaa ko. ongelmista. Johtopäätelmiä on vaikea tehdä maassamme tutkimusmäärien vähäisyydestä johtuen.

Ruotsissa on Suomesta vietyjä koiria käytetty lonkkatutkimuksissa. Tutkimuksissa on todettu muutamia D-lonkkaisia koiria, joiden lähisukulaasia on Suomessa. Selvästi on tuloksista havaittavissa, että tarve on olemassa lonkkakuvauksiin, jotta todellinen tila saataisiin selvitettyä. Kasvattajia tulee kannustaa siitoskoirien tutkituttamiseen. Jalostuspisteytysjärjestelmä antaa lisäpisteitä lonkkatutkimuksissa käytetyille koirille. Jalostusohjeessa D lonkkaiset koirat tulee jättää jalostuksen ulkopuolelle. Lonkkaniveldysplasian aste E estää Kennelliiton yleisen jalostuksen tavoiteohjelman ja nykyisen Koirarekisteriohjeen mukaan koiran jälkeläisten merkitsemisen FI- tai ER.rekisteriin.

Sokeritauti

Sokeritauti tarkoittaa pysyvästi liian korkeaa verensokeria. Se voidaan luokitella kolmeen tyyppiin:

Tyyppin 1 diabetes johtuu immuunivälitteisestä haiman insuliinierityksen vähentymisestä. Tämä on tavallisin muoto koirilla, ja vaatii insuliinihoitoa.

Tyyppin 2 diabetesta ei esiinny koirilla.

Tyyppin 3 diabetesta, glukoosi-intoleranssia, esiintyy muiden hormonaalisten sairauksien (esim. Cushingin tauti), tiineyden, koiran valeraskauden ja mm. steroidilääkityksen yhteydessä. ⁶⁾

<http://www.koirakissaklinikka.fi/content/fi/11501/101/Sokeritauti.html>”

Sokeritautia on tavattu viimeisen viiden vuoden aikana yhdellä yksilöllä. Taudin perinnöllisyydestä ei ole tarkempaa tietoa. Mahdollisuuksien mukaan sairaksi todettuja ei enää käytetä jalostukseen.

Cushingin tauti

Cushingin oireyhtymä on seurausta lisämunaiskuoren hormonien, erityisesti kortisolin, liikatuotannosta. Se voi olla seurausta pitkäaikaisesta glukokortikoidi-/ kortisolilääkityksestä tai elimistön itsensä tuottaman kortisolin liikatuotannosta. Syynä kortisolin liikatuotantoon voi olla aivolisäkkeen tai lisämunuaisen kuorikerroksen kasvain tai näiden elinten toimintahäiriö.

Cushingin tautia on tavattu viimeisen viiden vuoden aikana yhdellä yksilöllä. Taudin perinnöllisyydestä ei ole tarkempaa tietoa. Mahdollisuuksien mukaan sairaksi todettuja ei saa käyttää jalostukseen.

Sairaudet ovat vaikuttaneet koiran jokapäiväiseen elämään siten, että kun on kysymys metsästyskäytössä olevasta koirasta ja sairaiden yksilöiden suorituskyky on heikentynyt. Nämä koirat ovat lopetettu, eikä niissä tapauksissa ole haluttu omistajien toimesta koiria lääkityksellä hoitaa.

Addisonin tauti

Addisonin tautia eli lisämunaiskuoren vajaatoimintaa tavataan monilla erirotuisilla koirilla.

Lisämunaiskuoren vajaatoiminta voi johtua lisämunuaisesta itsestään, tai sitä säätelevistä aivolisäkkeestä tai hypotalamuksesta. Kun häiriö on lisämunuaisessa, puhumme Addisonin taudista. Joissakin roduissa, kuten tanskandoggi, leonberginkoira, portugalinviesikoira, rottweiler, keskikokoinen villakoira, länsiylämaanterrieri ja vehnäterrieri, sairastuneita yksilöitä on tavanomaista enemmän. Addisonin tauti onkin tutkimuksissa todettu perinnölliseksi. Myös ihmisillä esiintyy perinnöllistä Addisonin tautia. ²⁾

Katariina Mäki 2006

Suomessa ei ole havaittu yhtään tapausta. Norjassa on todettu yksi tapaus Suomesta tuodulla koiralla. Perinnöllistä sairautta kantavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Rodun ehkä yleisin kuolinsyy on omistajan toimesta tehty ennenaikainen lopetus, joka johtuu riistaverettömyydestä. Venäläiseurooppalaisen laikan luonnollinen elinikä odotus lienee 10–15 vuoden tienoilla. Kennelliiton ylläpitämään tilastoon on ilmoitettu vähän koirien kuolinsyitä, ainoastaan 15 velaikan tiedot on tilastossa. Tämän tiedon merkitys jalostuksellisesti on myös tärkeä ja tulisi jatkossa huomioida entistä paremmin.

Taulukko 9. Jalostustietokannassa olevat kuolinsyyt, 18.12.2012

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
<u>Kadonnut</u>	5 vuotta 7 kuukautta	2
<u>Lopetus ilman sairauden diagnosointia</u>	2 vuotta 2 kuukautta	3
<u>Petovahinko</u>	4 vuotta 2 kuukautta	1
<u>Tapaturma tai liikennevahinko</u>	7 vuotta 2 kuukautta	2
<u>Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)</u>	10 vuotta 8 kuukautta	1
<u>Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu</u>	3 vuotta 5 kuukautta	6
<u>Kaikki yhteensä</u>	4 vuotta 6 kuukautta	15

4.3.4 Lisääntyminen

Venäläiseurooppalaiset laikat lisääntyvät luonnonmukaisesti ja avustavia toimenpiteitä ei ole tarvittu. Jalostustoimikunnan tietoon ei ole tullut yhtään tapausta, jossa olisi käytetty keinohedelmöitystä. Keskimääräinen pentuekoko on kymmenen vuoden ajalla 4,87 pentua/pentue. Taulukko 10 kuvaa vuosittaista pentuekokoja.

Tiinehtymisvaikeuksia on esiintynyt jonkin verran, mutta todennäköisesti näissä on ollut syynä väärä astutusajankohta. Toisaalta, jos tiinehtymisvaikeus esiintyy toistamiseen samalla nartulla, niin on syytä tarkemmin selvittää, mistä tämä johtuu.

Synnytysvaikeuksia on ilmennyt viime vuosina jonkin verran. Näissä tapauksissa narttu on kantanut vain 1-2 pentua. Pennut ovat kasvaneet kohdussa kohtuuttoman suuriksi ja tästä syystä ne on jouduttu leikkaamaan. Syynä voi olla tähänkin väärä astutusajankohta. Liian aikainen tai liian myöhäinen astutusajankohta voi olla syynä pieneen pentumäärään.

Synnytysvaikeuksille yksi tekijä on voinut ollut ensisynnyttäjän korkea ikä. Nartun olisi hyvä tehdä ensi synnytys viimeistään n. kolmen vuoden iässä.

Pentukuolleisuutta on myös ilmennyt jonkin verran ja nämä ovat esiintyneet tilanteissa, missä narttu on kantanut vain 1-2 pentua.

Pentujen hoitoon liittyviä ongelmia ei ole esiintynyt. Lisäksi koirilla esiintyviä synnynnäisiä vikoja ja epämuodostumia ei ole tullut jalostustoimikunnan tietoon.

Taulukko 10. Keskimääräinen pentuekoko viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Vuosi	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Pentuekoko	3,2	5,8	4,7	4,7	4,0	4,9	5,2	5,3	6,0	4,9

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Rodulla ei ole anatomisia piirteitä, jotka altistavat sairauksille ja lisääntymisongelmille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista

Rodun kokonaisvaltainen terveys on erittäin hyvä. Perinnöllisiä sairauksia esiintyy hyvin harvalukuisesti. Jonkin verran on tietyssä sukulinjassa esiintynyt epilepsiaa. Kolmeen viimeiseen vuoteen ei ole Suomessa noussut esille yhtään uutta epilepsiatapausta. Naapurimaassamme Ruotsissa on meidän tiedostetussa riskilinjassa esiintynyt epilepsiaa viimeaikoina.

Lonkkavikaisuutta on ilmennyt jonkin verran huomioiden myös Ruotsin kuvaustulokset. Tätä vikaa esiintyy todennäköisesti laajemminkin, mutta tutkimusten vähäisyyden vuoksi ei voi vetää pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Jalostuspisteytyksessä on huomioitu kannusteena lonkkakuvaukset.

Silmäsairauksia on esiintynyt vähän. Oletettavaa on, että silmäsairauksia esiintyy enemmältikin. Tutkimustulosten puutteen vuoksi tästäkään ei voi vetää parempaa johtopäätöstä.

Tiinehtymisvaikeuksia on esiintynyt jonkin verran, mutta todennäköisesti näissä on ollut syynä väärä astutusajankohta. Toisaalta, jos tiinehtymisvaikeus esiintyy toistamiseen samalla nartulla, niin on syytä tarkemmin selvittää, mistä tämä johtuu.

Synnytysvaikeuksia on ilmennyt viime vuosina jonkin verran. Näissä tapauksissa narttu on kantanut vain 1-2 pentua. Pennut ovat kasvaneet kohdussa kohtuuttoman suuriksi ja tästä syystä ne on jouduttu leikkaamaan. Syynä voi olla tähänkin väärä astutusajankohta. Liian aikainen tai liian myöhäinen astutusajankohta voi olla syynä pieneen pentumäärään.

Synnytysvaikeuksille yksi tekijä on voinut ollut ensisynnyttäjän korkea ikä. Nartun olisi hyvä tehdä ensi synnytys viimeistään n. kolmen vuoden iässä.

Pentukuolleisuutta on myös ilmennyt jonkin verran ja nämä ovat esiintyneet tilanteissa, missä narttu on kantanut vain 1-2 pentua.

Yleisen käsityksen mukaan koiramaailmassa on, että jos pentue on uros voittainen tai pelkästään syntyy uroksia, niin astutus on ollut liian myöhään. Vastaavasti, jos syntyy pelkästään narttuja tai pentue on narttu voittainen, niin hedelmöitys on ollut liian aikaisessa vaiheessa. Pentueen ollessa likimain tasainen sukupuolijakaumaltaan, astutus on ollut optimaaliseen aikaan.

4.4. Ulkomuoto

Venäläiseurooppalaisten laikojen rotumääritelmä

FCI:n numero: 304

Hyväksytty: FCI 2.3.2011

Kennelliitto: 20.3.2012

Alkuperämaa: Venäjä

KÄYTTÖTARKOITUS: Monikäyttöinen metsästyskoira.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 5 pystykorvat ja alkukantaiset koirat Alaryhmä 2 pohjoiset metsästyskoirat
Käyttökoetulos vaaditaan.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Tämä venäläinen metsästyskoirarotu on peräisin Venäjän Euroopan puoleisilta metsäalueilta. Ensimmäinen maininta pohjoisista pystykorvaisista koirista julkaistiin A. A. Shirinski-Shikmatovin pohjoisia rekikoiralaikoja käsittelevässä teoksessa 1895. Siinä mainittuja koiria kutsuttiin tseremissien ja syrjäänien laikoiksi. Rodun levinneisyys rajoittui Komin, Udmurtian, Arkangelin, Jaroslavlin, Tverin ja Moskovan seuduille sekä eräille muille Venäjän alueille. Vuonna 1947 Arkangelin, Komin, Karjalan, Votjakian ja eräiltä muilta alueilta peräisin olevien laikojen jälkeläiset yhdistettiin yhdeksi roduksi ja niille annettiin rodun nykyinen nimi: venäläis-eurooppalainen laika. Rotumääritelmä hyväksyttiin vuonna 1952. Nykyistä oikeaa rotutyyppiä ei ole luotu yhdistelemällä erilaisia laikarotuja, vaan se on pitkäaikaisen valikoivan jalostuksen tulosta.

YLEISVAIKUTELMA: Keskikokoinen, rakenteeltaan keskivahva tai vahva. Kokonaisvaikutelmaltaan neliömäinen koira, jonka rungon pituus olkanivelen kärjestä istuinluun kärkeen mitattuna on sama kuin säkäkorkeus; rungon pituus voi kuitenkin olla säkäkorkeutta hieman suurempi. Lihaksisto on tiivis ja hyvin kehittynyt, luusto vahva. Sukupuolileima on selvä.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Urokset ovat neliömäisiä tai lähes neliömäisiä, nartut hieman pitempiä. Rungon pituuden suhde säkäkorkeuteen on uroksilla 1,00–1,03 ja nartuilla 1,00–1,05. Uroksilla säkäkorkeus on 1–2 cm suurempi kuin korkeus lantion kohdalla, nartuilla säkäkorkeus on sama kuin korkeus lantion kohdalla tai 1 cm suurempi. Kuono-osan pituus on hieman alle puolet pään koko pituudesta. Etäisyys kyynärpäältä maahan on hieman suurempi kuin etäisyys säästä kyynärpäähän.

KÄYTTÄYTYMINEN /LUONNE: Tasapainoinen ja vakaa. Erittäin hyvin kehittynyt hajuaisti ja kyky havaita riistaa.

PÄÄ: Kuiva, ylhäältä katsoen kiilanmuotoinen, kolmiomainen ja leveyttään pitempi.

KALLO-OSA:

Kallo: Suhteellisen leveä; selvä niskakyhmy.

Otsapenger: Hieman erottuvat kulmakaaret antavat vaikutelman selvästä otsapenkereestä. Otsapenger ei saa koskaan olla liian jyrkkä.

KUONO-OSA:

Kirsu: Keskikokoinen ja aina musta.

Kuono: Kuiva ja kapeneva, hieman kallo-osaa lyhyempi. Kuonon ja kallon ylälinjat ovat yhdensuuntaiset.

Huulet: Tiiviit.

Leuat / hampaat: Hampaat ovat valkoiset, suuret, voimakkaat ja täysin kehittyneet, tasaisessa rivissä. Täydellinen hampaisto, leikkaava purenta.

Posket: Hyvin kehittyneet; poskiluut ja -lihakset ovat selvästi erottuvat.

Silmät: Eivät suuret; soikeat ja kohtuullisen vinoasentoiset. Eivät syvälle asettuneet eivätkä ulkonevat. Ilme on eloisa ja älykäs. Väri tummanruskea tai karvapeitteen sävyyn sointuva ruskea.

Korvat: Pystyt, eivät suuret, liikkuvaiset korkealle kiinnittyneet, V:n muotoiset ja teräväkärkiset.

KAULA: Lihaksikas ja kuiva, muodoltaan soikea ja pään pituinen. Asennoltaan 45–50 asteen kulmassa vaakatasoon nähden.

RUNKO:

Säkä: Hyvin kehittynyt ja selvästi erottuva, erityisesti uroksilla.

Selkä: Suora, vahva, lihaksikas ja kohtuullisen leveä.

Lanne: Lyhyt, leveä, lihaksikas, hieman kaartuva.

Lantio: Leveä, kohtuullisen pitkä, hieman viisto.

Rintakehä: Leveä, syvä, poikkileikkaukseltaan soikea, kyynärpäihin asti ulottuva.

Alalinja ja vatsa: Kohoava; alalinja rintakehästä vatsaan nousee selvästi.

HÄNTÄ: Kiertyvä tai sirpinmuotoinen, koskettaa selkää, reiden yläosaa tai pakaraa. Suoraksi vedettynä kinnerniveleen ulottuva tai 2–3 cm lyhyempi.

RAAJAT

ETURAAJAT: Eturaajat ovat kuivat ja lihaksikkaat, edestä katsottuna suorat, kohtuullisen kaukana toisistaan ja yhdensuuntaiset. Eturaajojen pituus maasta kyynärpäähän on hieman yli puolet säkäkorkeudesta.

Lavat: Pitkät ja viistot.

Olkavarret: Pitkät, viistot ja lihaksikkaat, lavan ja olkavarren välillä on selvä kulma.

Kyynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset, hyvin kehittynyt kyynärnivele; taakse ja rungon pituusakselin suuntaisesti asettuneet.

Kyynärvarret: Suorat, kuivat, lihaksikkaat, poikkileikkaukseltaan soikeat, edestä katsottuna kohtuullisen kaukana toisistaan ja yhdensuuntaiset.

Välikämmenet: Lyhyet, sivusta katsottuna hieman viistot.

Etukäpälät: Soikeat; tiiviit ja hyvin kaareutuneet varpaat.

TAKARAAJAT: Lihaksikkaat ja kauttaaltaan hyvin kulmautuneet. Takaa katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset.

Reidet: Kohtuullisen pitkät ja viistot.

Polvet: Hyvin kulmautuneet.

Sääret: Samanpituiset kuin reidet; viistot.

Väliljalat: Lähes pystysuorat. Sivusta katsottuna pakarasta maahan piirretyn pystysuoran linjan tulee kulkea väliljalan etureunan kohdalta. Kannukset eivät toivottavat.

Takakäpälät: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Vapaat.

NAHKA: Paksu ja joustava.

KARVAPEITE:

Karva: Peitinkarva on karheaa ja suoraa. Aluskarva on hyvin kehittynyttä, paksua, pehmeää, runsasta ja villavaa. Päässä ja korvissa karva on lyhyttä ja tiheää, lavoissa ja kaulassa se on pitempää kuin rungossa muodostaen kauluksen, myös poskissa on ns. pulisongit. Sään päällä oleva karva on pitempää, varsinkin uroksilla. Raajoja peittää lyhyt, karhea, tiheä karva, joka on hieman pitempää raajojen takaosissa, reisien takapuolella se muodostaa housut ilman hapsuja. Varpaiden välissä kasvaa suojaava karva. Hännässä karva on runsasta, suoraa ja karheaa, hännän alapuolella hieman pitempää kuin yläpuolella mutta ei muodosta hapsuja.

Väri: Tyypillisin väri on mustan ja valkoisen kirjava, jossa jompikumpi voi olla päävärinä. Myös täysin mustaa ja täysin valkoista väriä esiintyy.

KOKO:

Säkäkorkeus: Urokset 52–58 cm, nartut 48–54 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.

- puutteellinen sukupuolileima
- omenapää; korkea otsa; puutteellisesti kehittyneet posket
- liian voimakkaat kulmakaaret
- osittainen pigmentinpuutos kirsussa, huulissa ja silmäluomissa
- riippuvat huulet
- tasapurenta; pienet, värjäytyneet tai harvat hampaat
- useamman kuin yhden P1 tai P2 hampaiden puuttuminen
- suuret, pienet tai pyöreät silmät; silmät, jotka eivät ole vinot; syvälle asettuneet tai ulkonevat silmät; vaaleat silmät
- pehmeä, kapea tai köyristyvä selkä
- pitkä, kapea tai köyristyvä lanne
- litteä, kapea tai jyrkkä lantio
- kapea, litteä, tynnyrimäinen rintakehä, riittämätön rinnansyvyys
- pystysuorat tai painuneet välikämmenet
- kissan-tai jäniksenkäpälät, haravarpaat
- rajoittuneet liikkeet
- turpea, löysä tai poimuinen nahka
- puutteellinen aluskarva; kauluksen ja pulisonkien puuttuminen
- harmahtava väri; perusvärin sävyinen pilkutus rungossa tai päässä
- enimmäiskoon ylitys 2 cm

VAKAVAT VIRHEET:

- selvästi virheellinen sukupuolileima
- liian kevyt tai raskas luusto; turpea runko
- lihavuus tai laihuus
- liian pitkä pää; liian vähäinen tai voimakas otsapenger
- kovera kuononselkä; liian pitkä tai karkea kuono-osa
- pigmentin puutos kirsussa, huulissa tai silmäluomissa
- useamman kuin 4 välihampaan puuttuminen (mukaan lukien P1)
- suuret, matalalle kiinnittyneet tai liikkumattomat korvat
- pyöreäkärkiset korvat, liian suuret tai paksut korvalehdet
- riittämätön rinnansyvyys
- selvästi ulko- tai sisäkierteiset käpälät; käyrät eturaajat
- liian pystyt tai liian viistot lavat
- kapea takaosa, ulkokierteiset polvet, liian ahdas- tai leveäasentoinen takaosa; liian voimakkaasti tai niukasti kulmautunut takaosa
- raskaat, jäykät tai sipsuttavat liikkeet
- pitkä karva eturaajojen takaosissa; selvät hapsut
- epätyypillinen turkki karvanlähdön aikana
- perusväristä poikkeavat, punaruskeat (tan) merkit päässä ja raajoissa

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- vihaisuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- virheellinen purenta, tasapurenta alle 6-vuotiaalla koiralla, hammaspuutokset (muut kuin P1 ja M3)
- herasilmä, kirjavat tai keskenään eriväriset silmät
- riippuvat tai puolipystyt korvat
- synnynnäinen töpöhäntä, sapeli- tai saukonhäntä
- liian lyhyt tai pitkä karva, runsas häntäplyymi
- muut kuin hyväksytyt värit

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Ulkomuodon nykytila venäläiseurooppalaisella lailla

Nykyinen ve-laika vastaa rakenteeltaan ja ulkomuodoltaan rotumääritelmää, eikä sille siinä aseteta vaatimuksia, jotka altistaisivat sen hyvinvointiongelmille.

Käyttötarkoituksen kannalta välttämättömimmät ominaisuudet ovat riittävät kulmaukset niin etu- kuin takaraajoissakin sekä ihanne koko (rodun keskikokoinen). Ongelmana on ehkä joillakin yksilöillä hyvin pieni koko, jopa alle rotumääritelmän. Tämä ilmenee enemmän tuontikoirissa. Tuontikoirien jalostusvalinnoissa tulisi kiinnittää huomiota kyseiseen seikkaan.

Näyttelyistä saatujen laatumainintojen perusteella rotu on varsin hyvin ulkomuodollisesti rotumääritelmän mukainen.

Taulukko 11. Näyttelykäynnit 2002–2011 syntyneillä koirilla.

Näyttelyarvosana H	19 koiraa
Näyttelyarvosana EH	50 koiraa
Näyttelyarvosana ERI	94 koiraa
YHTEENSÄ	163 koiraa

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodulla ei ole aikaisemmin ollut voimassa olevaa JTO:ta, joten yhteenvetoa aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta ei voida esittää.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Venäläiseurooppalaisen laikan jalostuksessa pyritään pitämään terveys- ja luonneominaisuudet vähintäänkin yhtä vahvoina kuin ne ovat tällä hetkellä. Metsästyspystykorvana venäläiseurooppalainen laika on erittäin terve rotu, jolla on ilmennyt vähäisissä määrin perinnöllisiä sairauksia. Monipuolinen riistavietti tulee säilyttää ja se on otettava tarkoin huomioon myös jalostustoiminnassa. Ohjattavuutensa ansiosta venäläiseurooppalainen laika voidaan kouluttaa eri riistalajeille isännän toiveiden mukaan. Tarkoitus ei ole jalostuksellisesti ohjata näitä koiria toimimaan vain jollekin tietylle riistalle, vaan koetetaan huomioida jalostuksessa sen monimuotoinen toimivuus eri riistalajeille mahdollisuuksien mukaan. Todennäköisimmin hirvenmetsästys säilyy sen ensisijaisena metsästysmuotona. Lisäksi jalostuksessa on otettava huomioon pyrkimys yleisesti rodun metsästysominaisuuksien kohottamiseen sen eri osa-alueilla. Varsinkin riistan haku ominaisuuksiin täytyy kiinnittää entistä suurempaa huomiota jalostuksen näkökulmasta.

Jalostuspohjan laajentaminen ja rekisteröintimäärien kohottaminen ovat myös tämän ohjelmakauden tärkeimmistä seikoista. Tuontikoiria on tuotu runsaasti viimeisen kolmen vuoden aikana. Näiden koirien jalostuksellinen käyttö tulisi pyrkiä saamaan mahdollisimman monipuoliseksi ja sitä kautta suurin mahdollinen hyöty tuontikoirista jalostuspohjan laajennukseen ja rekisteröintimäärien kohottamiseen. Tämän ohella on tärkeää pyrkiä säilyttämään jäljellä olevien vanhojen linjojen jatkuvuus ns. kotimaisella koirakannalla. On myös tärkeää, että muodostuu uusia linjoja vanhoja linjoja yhdistelemällä tuontikoiriin. Tällä kokonaisuudella saadaan muodostettua elinvoimaista jalostusmateriaalia tulevaisuuteen. Tätä kautta saadaan myös pitkäaikainen sukusiitosprosentti pysymään tavoitellussa 3-4 % välissä, kahdeksaan sukupolveen laskettuna. Sukusiitoksen on pysyttävä kuitenkin alle 6,25 %, kahdeksaan sukupolveen laskettuna. Sukukatoprosentti suositeltaisiin 4 sukupolven taakse laskettuna ja siellä tavoiteltaisiin lukua 0,90. Tämä pohjautuu yleiseen Suomen kennelliiton jalostusstrategiaan.

Ulkomuodollisesti rotu on varsin yhtenäinen ja rotumääritelmästä ei ole syytä poiketa. Ulkomuodollisena tavoitteena on pitää koira ihannekokoisena ja rungoltaan oikean mittaisena korkeuteen nähden.

Tuontikoirien osalta on huomattavaa, että Balttian maista tuodut koirat ovat pääsääntöisesti pienikokoisempia ja vastaavasti Venäjältä tulleet koirat suurikokoisempia. Ihanne venäläiseurooppalainen laika selviytyy mitä erilaisimmissa maastoissa ja vesistönylityksissä helposti ja sen karvapeite, karkea peitinkarva ja tiivis pohjavilla, takaavat menestyksen meidän vaativissa oloissa.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Käyttöominaisuuksien kartoittamiseen ja parantamiseen jalostustoimikunta on laatinut koirille pisteytysjärjestelmän, jossa pisteitä jaettaessa otetaan huomioon jalostukseen käytettävän koiran sekä sen vanhempien ja esivanhempien edesottamukset koe- ja metsästyskäytössä. Lisäksi astutettavalle parille annetaan terveystestejä mahdollisista terveystutkimuksista (silmätutkimus ja lonkkakuvaus), joilla pyritään kartoittamaan kyseisiä sairauksia kantavat koirat. Perinnöllisiä sairauksia sairastavaa koiraa ei käytetä jalostukseen.

Koekäyntien vähäisyyden vuoksi jaosto kerää tietoja metsästysominaisuuksista koirien omistajilta jalostuspisteytyksen tueksi. Kyselyssä tiedustellaan koiran eri edesottamuksia metsästyskäytössä (hakulaajuus ja nopeus, riistan seuraaminen, haukkutyöskentely, kiinnostuksen kohteet eri riistalajeille, rohkeus).

Koiran omaehtoinen riistanhakuominaisuus ja metsästysvietti nousevat käyttöominaisuuksista eniten tarkasteluun. Jalostuskäyttöön pyritään saamaan mahdollisimman monta laajan haun ja vahvan metsästysvietin omaavaa koiraa. Lisäksi jalostuksessa täytyy huomioida kompensoiva vaikutus eri metsästysominaisuuksien jalostamisessa. Kompensoivalla vaikutuksella tarkoitetaan sitä, että jalostukseen pyritään valitsemaan sellaiset kumppanit, jotka täydentävät toistensa puutteellisia ominaisuuksia.

Pyritään parituksissa siihen, että säilytetään mahdollisimman moni metsästyskäytössä oleva koira jalostuksen parissa, jottei tehollinen populaatio laskisi. Yhteen ei tarkoituksenhakuisesti saateta kahta huonosti hakevaa, vaan pyritään täydentämään paremmalla kumppanilla toisen heikompa ominaisuutta. Rodun tunnetuksi tekeminen sen parhailla ominaisuuksilla on paras konsti rekisteröintimäärien kohottamiseen.

Kokonaissukusiitosprosentti saadaan pysymään alle 6,25 %, mutta tavoiteltuun 3 -4 % (kahdeksaan sukupolveen laskettuna) väliin täytyy jalostuksessa järkevästi käyttää tuontikoiria. Geenipohjan laajentamisen vuoksi olisi tärkeää, että lähes jokainen metsästyskäytössä oleva tuontikoira saisi yhden pentueen. Tämä sen vuoksi, että saataisiin laajennettua geenipohjaa ja nähtäisiin koiran jalostuksellinen arvo periyttämisen suhteen. Kotimaisten koirien jalostuksellinen käyttö tulee myös saada runsaammin hyödynnettyä.

Nykyisten rekisteröintimäärien vallitessa suositellaan että, koiralla on mahdollisuus neljään pentueeseen tai 15 jälkeläiseen elinaikanaan. Jalostustoimikunnalla on kuitenkin mahdollisuus käyttää harkintaansa ja poiketa enimmäis- jälkeläismäärästä, mikäli se katsoo, että lisäpentue olisi rodun monimuotoisuutta tai käyttöominaisuuksia tukeva.

Lisäpentue kuitenkin edellyttää, että koiralla on entuudestaan vähintään yksi pentue vierassukuisen tuontikoiran kanssa tai lisäpentue tulisi olemaan vierassukuisen tuontikoiran kanssa.

Astutukseen käytettävien koirien tulisi olla iältään vähintään 2,5 – 3 -vuotiaita. Tällä pyritään minimoimaan, etenkin tuontikoirien osalta se, että esiintyykö koirissa mitään perinnöllisiä sairauksia. Monet perinnölliset sairaudet puhkeavat todennäköisimmin jo kolmeen ikävuoteen mennessä.

Jalostusohje

Nartun omistaja

Nartun omistajan tulee ottaa yhteyttä jalostustoimikuntaan hyvissä ajoin ennen suunniteltua astutusta (mielellään vähintään 2 kk ennen), ja ilmoittaa astutettava narttu ja mahdolliset urosvaihtoehdot. Neuvonta on voimassa 6 kk.

Jalostusneuvontaa annetaan **vain** ennen astutusta. Mahdollisten omien urosvaihtoehtojen lisäksi jalostusneuvojalta saa lisää vaihtoehtoja.

Jalostusneuvonta on laukaharrastajille maksuton palvelu. Neuvonnan kautta kulkeneiden yhdistelmien astutusilmoitukset, jotka täyttävät edellytykset A tai B palstalle julkaistaan järjestön kotisivuilla ja järjestön jäsenlehdessä. Nämä ilmoitukset ovat laikajärjestön jäsenille maksuttomia. Muita yhdistelmiä ei julkaista järjestön toimesta. Nartun omistajan ei ollessa järjestön jäsen, niin ilmoitus maksaa 20 €.

Uroksen omistaja

Jos uros täyttää jalostuksen tavoiteohjelman suositukset, tulisi sen omistajan ilmoittaa jalostusneuvojille yhteystietonsa uroksen mahdollista jalostuskäyttöä varten.

Jalostusluokat

Venäläis-eurooppalaiset laikat luokitellaan viiteen jalostusluokkaan omien ja jälkeläistensä koetulosten perusteella. Koetuloksiksi hyväksytään rodunomaisten käyttökokeiden tulokset, joita ovat hirven- ja linnunhaukkukoe sekä hyväksytysti suoritettu karhunhaukkutaipumustesti. Karhunhaukkutaipumustesti vastaa jalostusluokkaa A+.

Karhunkaato metsästystilanteessa rinnastetaan pisteytyksessä hyväksytyyn karhunhaukkutaipumuskokeeseen. Karhunkaato-tilanteesta toimitetaan jalostusneuvojille kirjallinen selvitys rotujärjestön sivuilta löytyvällä lomakkeella. Selvityksen on oltava yksityiskohtainen ja todistajan vahvistama.

Jalostusluokat antavat pisteitä seuraavasti:

Jalostusluokka	Pisteet 1. sukupolvi	Pisteet 2. sukupolvi	Pisteet 3. sukupolvi
A	20	10	5
B	10	5	2,5
C	5	2,5	1,25
D	0	0	0
lisämerkintä ++	korottaa 100 %	korottaa 100 %	korottaa 100 %
lisämerkintä +	korottaa 50 %	korottaa 50 %	korottaa 50 %

Terveydellisten tutkimusten mukaan tulevat pisteet:

Yhdistelmän koirat, joille on tehty lonkkakuvaus sekä silmäkuvaus saavat jalostuspisteytykseen lisäksi terveystutkimuksista pisteitä seuraavasti:

Lonkkakuvaus ja silmätutkimus	10 pistettä
Silmätutkimus	5 pistettä
Lonkkakuvaus	5 pistettä

KOIRIEN LUOKITUS KOETULOSTEN PERUSTEELLA

Jalostusluokka	Urokset	Nartut
A ++	KVA	KVA
A+	2 x Hirvi 1, Lintu VOI 1, KARH 1 tai luokkatulos kahdesta eri koemuodosta	Hirvi 1, Lintu AVO 1, KARH 1, tai tulos kahdesta eri koemuodosta
A	Hirvi 1, Lintu AVO 1	Hirvi 2, Lintu AVO 2
B	Hirvi 2, Lintu AVO 2	Hirvi 3, Lintu AVO 3
C	Hirvi 3, Lintu AVO 3	Ei tulosta käytetään metsästykseen
D	Ei tulosta käytetään metsästykseen	Ei käytetä metsästyksessä
E	Ei jalostukseen sukurasitteiden takia	Ei jalostukseen sukurasitteiden takia

KOIRIEN LUOKITUKSET PERIYTTÄMISEN PERUSTEELLA

Jalostusluokka	Urokset ja nartut
+	A ja B luokan koirille, jonka jälkeläisistä vähintään kaksi koiraa on palkittu käyttökokeessa ja jälkeläiset vähintään kahdesta eri yhdistelmästä
A	A jälkeläinen
B	2 B jälkeläistä
C	B jälkeläinen
D	-

Jalostusohjeistuksen vaatimukset

A palstalle tulevan yhdistelmän yhteispistemäärän tulee olla vähintään 40 pistettä.

Molempien vanhempien tulee olla metsästyskäytössä. Jalostuspisteiden täytyessä ja metsästyskäytön puuttuessa, yhdistelmä ei tule saamaan hyväksyntää.

Metsästys- ja terveystarkastus täytyy palauttaa ennen astutusta.

Yhdistelmän molemmilla koirilla tulee olla näyttelystä vähintään laatuarvosana H (hyvä).

Jalostukseen käytettävillä koirilla on enintään neljä pentuetta tai 15 jälkeläistä elinaikanaan, joista kaksi saa olla saman vuoden aikana.

Uusinta-astutuksessa jalostustoimikunta harkitsee hyväksynnän tapauskohtaisesti (jälkeläismäärä ensimmäisestä pentueesta ja onko jälkeläisiä muista yhdistelmistä).

Yhdistelmän koirissa ei saa esiintyä perinnöllisiä sairauksia.

Sukusiitosasteen on oltava alle 6,25 % kennelliiton jalostustietokannan mukaan (8-sukupolveen laskettuna).

E- jalostusluokan koiria ei esiinny yhdistelmän sukutaulussa.

Tuontikoira ei saa käyttöominaisuuksien mukaan jalostuspisteitä, ennen kuin haukkuu tuloksen, jonka jälkeen tulos kartuttaa myös vanhempien pisteitä (esim. koiran edellytys A- luokkaan -vanhempien luokaksi B – isovanhempien luokaksi C).

Tuontikoirien keskinäiselle paritukselle (jalostuspisteraja ei täyty) jaosto antaa hyväksynnän, jos se katsoo muutoin yhdistelmän olevan jalostuskelpoinen.

Ulkomaisen uroksen käyttöön jaosto antaa harkintansa mukaan hyväksynnän jalostuksellisten kriteerien täytyessä (terveys, geenipohjan laajeneminen). Nartun omistaja ottaa hyvissä ajoin yhteyttä jaostoon ja kertoo suunnitteleman astutuksen ja toimittaa tarpeelliset tiedot ulkomaisesta uroksesta.

ASTUTUSPALSTA

A palsta - yhdistelmät täyttävät jalostusohjeistuksen kaikki vaatimukset:

- yhdistelmä, joka täyttää jalostusohjeen vaatimukset hyväksytylle yhdistelmälle
- tuontikoirien keskinäinen paritus, jos muut jalostukselliset ehdot täyttyvät
- ulkomaisen uroksen käyttö parituksessa jalostusehtojen täytyessä

B palsta - yhdistelmät eivät täytä jalostusohjeistuksen kaikkia vaatimuksia:

- yhdistelmän jalostuspistemäärä jää vajaaksi
- yhdistelmän sukukerroin on yli 6,25 % (8-sukupolveen laskettuna)
- yhdistelmässä ei ole käytetty jalostusneuvontaa, muutoin yhdistelmä jalostusohjeen mukainen
- jälkeläismäärä ylittyy
- yhdistelmän koiralla näyttelystä saatu laatuarvosana T

Seuraavat seikat estävät pääsyn kummallekin palstalle:

- puuttuu metsästys ja/tai terveystarkastus
- perinnöllinen sairaus yhdistelmässä
- vapaaehtoisessa lonkkakuvauksessa, tulos D
- puuttuu näyttelytulos
- JTO:n vastainen jälkeläismäärä
- JTO:n vastainen yhdistelmän uusiminen
- yhdistelmässä esiintyvä koira ei ole metsästyskäytössä

Jalostustoimikunta voi käyttää harkintaansa näistä ohjeista poiketen, mikäli se katsoo, että yhdistelmässä on sellaisia seikkoja, jotka ovat jalostuksellisesti tärkeitä rodulle.

Astutuspalstoille yhdistelmät pääsevät heti, kun astutus on tapahtunut.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Venäläis-eurooppalainen laika on metsästyskoira ja jalostukseen tulee käyttää niitä koiria, jotka ovat osoittaneet kykynsä metsästyksessä tai metsästyskokeissa. Rodunomaisia metsästyskokeita ovat hirvi-, karhu- ja lintukokeet. Erityisesti jalostussuosituksissa on huomioitava koirat, joilla on käyttökoetulos vähintään kahdelta eri riistalajilta. Koekäyntien vähäisyyden vuoksi jalostustoimikunta hyödyntää lisäksi koiran omistajille suunnattuja metsästysominaisuuskyselyjä suunniteltaessa yhdistelmiä.

Jalostustoimikunta kerää metsästys- ja terveystarkastusten avulla koirien omistajilta tietoa koirien käyttö- ja terveysominaisuuksista. Metsästysominaisuus kysely on käyttökoekokeiden rinnalla toinen tärkeä tietolähde koirien käyttöominaisuuksien kartoittamiseen. Näiden avulla jalostustoimikunta pystyy ottamaan jalostusvalinnoissa huomioon yksittäisiä koirien ominaisuuksia, joilla pyritään vaikuttamaan koko rodun osalta käyttöominaisuuksien parantamiseen. Lisäksi jalostustoimikunta on suunnannut omistajakyselyn, jolla pyritään kartoittamaan venäläis-eurooppalaisten laikojen omistajia ja saamaan sitä kautta uutta tietoa pimennossa olevista koirista.

Koirien omistajille suunnatut terveystarkastukset auttavat poimimaan koirissamme mahdollisesti esiintyviä vikoja ja sairauksia. Turvataksemme rodun säilymisen terveenä, perinnölliset sairaudet on otettava huomioon jalostusvalinnoissa. Kaikki jalostukseen käytettävät koirat tulee olla terveitä.

Jalostusohjeessa on asetettu hyväksytylle yhdistelmälle näyttelytulos yhdeksi jalostuskriteeriksi. Tällä pyritään siihen, että koira on ulkomuodollisesti ja luonteeltaan rotumääritelmän mukainen. Lisäksi näyttelytuloksesta selviää, ettei uroksilla esiinny kivespuutoksia sekä jalostukseen käytettävillä koirilla on rotumääritelmän mukainen purenta. Ulkomuodon kokonaisvaltaista kehitystä seurataan näyttelytuloksista. Näyttelytuomareiden tulisi noudattaa arvostelussaan rotumääritelmää. Erityisesti jalostustoimikunnan on seurattava ERI/SERTILLÄ palkittujen koirien kokoa. Ulkomuodolla on merkitystä, mikäli koira on osoittanut kykynsä metsästyksessä. Pelkkä ulkomuodollisesti kaunis yksilö on rodunjälösten kannalta merkityksetön.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on jakaa tietoa kasvattajille rodun nykytilasta ja jalostustavoitteista. Näiden jalostuksellisten tavoitteiden täyttymiseksi on laadittu jalostusohje, jonka mukaan rodun jalostamista tulisi viedä eteenpäin haluamamme päämäärän saavuttamiseksi. Kannustetaan koiran omistajia käyttämään koiriaan käyttökokeissa ja näyttelyissä.

Jalostus- ja geenipohjan pitämiseksi seurataan ss %, joka pyritään pitämään mahdollisimman alhaisena. Tavoitteena on pitää keskiarvo alle 4 %. Yksittäisen suositeltavan yhdistelmän sukusiitosaste saa olla enintään 6,25 % laskettuna 8 sukupolven mukaan täyttääkseen jalostusohjeen A luokituksen.

Yksittäisten urosten liikkakäyttö on haitallista koko populaation kannalta ja yhden koiran maksimi pentumäärä saisi olla enintään 4 pentuetta tai 15 pentua. Karhunhaukkutaipumuskokeen hyväksytty suoritus vastaa koepalkintoa. Uusien linjojen luominen tuontikoirien avulla edesauttaa geenipohjan pitämistä riittävän laajana.

Laika lehdessä julkaistaan jaoston toimesta artikkeleita liittyen rodun nykytilaan ja jalostuksellisiin tavoitteisiin. Pyrittäisiin, että mahdollisimman monet rotua harrastavat kasvattajat ja koirien omistajat olisivat tietoisia rodun jalostustavoitteista ja mihin suuntaan sitä tulisi ohjata, niin käyttöominaisuuksien

kuin terveydenkin suhteen. Vuosittain jalostuspäivillä ja rotujärjestön vuosipäivillä pidetään jalostustoimikunnan toimesta rotukohtainen katsaus sen hetkisestä tilanteesta.

Jalostustoimikunta tarjoaa nartunomistajille sopivia urosvaihtoehtoja huomioiden molempien koirien edesottamukset metsästysominaisuuksissa, jotta saataisiin mahdollisimman parhaiten toisiaan täydentävä yhdistelmä toteutumaan.

Jaosto tulee jakamaan avoimesti ja tasapuolisesti tietoa rodusta ja yhdistelmistä pennun ottajille ja uusille rotua harrastaville henkilöille.

Jaosto tulee kannustamaan tuontinarttujen omistajia siitä, että koiralta olisi hyvä saada yhdet pennut sopivan uroksen kanssa laajentamaan rotumme jalostuspohjaa.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Populaatio ja terveys

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - terve, vähän periytyviä sairauksia - keskimääräinen sukusiitoskerroin alhainen 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotimaisten linjojen sukutauluissa esiintyy samoja koiria, sukukerroin kasvaa - pieni populaatio, käyttökoetuloksien vähäisyys - astutukseen käytettävien narttujen määrä vähäinen - muutamat kasvattajat eivät ole jalostusneuvonnan piirissä
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - uutta jalostusmateriaalia saatavissa ensisijaisesti Venäjältä ja Baltiasta - nostaa suosiotaan terveimpänä metsästyspystykorvana 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - sairaudet pidetään piilossa - rodun kiinnostus laskee - koetuloksen omaavien koirien liiallinen käyttö - sukusiitoksen kohoaminen - kasvattajamäärän väheneminen - jalostusohjeesta piittaamattomuus

Luonne- ja käyttöominaisuudet

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none"> - hyvä ja sosiaalinen luonne - moniriistakoiria - riistaverisyys - erittäin hyvä suuntavaisto - ohjattavuus 	HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none"> - rodun taantuminen käyttökoetuloksien vähäisyydestä johtuen - jalostuspohjan kapeuden vuoksi käyttöominaisuuksien heikkeneminen - kaikista koirista ei saada tarvittavia tietoja
MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> - monikäyttöisyys eri riistalajeille 	UHAT <ul style="list-style-type: none"> - suosio laskee metsästyskoirana - suosio nousee näyttely- ja seurakoirana - ulkomuoto nousee määräävimäksi tekijäksi - jalostusohjeesta piittaamattomuus - riistaeläinten väheneminen

Ulkomuoto ja rakenne

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none"> - yhtenäinen ulkomuoto - soveltuu kotimaisiin sää- ja maasto-olosuhteisiin 	HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none"> - ulkomuodon liiallinen ihannointi - tuontikoirissa havaittavissa kooltaan alarajan koiria
MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> - valinnan mahdollisuus 	UHAT <ul style="list-style-type: none"> - koirat menevät näyttelyihmisille - liiallinen ulkomuodon ihannointi vähentää metsästyskoirien käyttöä jalostukseen - jalostusohjeesta piittaamattomuus - rodun ihannekoko pienenee

6.4.1 Varautuminen ongelmiin

RISKI	SYY	VARAUTU- MINEN	MITEN VÄLTETÄÄN	TOTEUTUESSAAN MERKITSEE
Sukusiitos-% nousee	Jalostusneuvontaa ei käytetä, eikä jalostussuosituksia noudateta	Seurataan ss-%	Valistetaan kasvattajia ja harrastajia tuomalla esiin riskit. Uusien, eri sukuisten koirien tuonti ulkomailta.	Geenipohja kaventuu. Sairaudet lisääntyvät, hedelmällisyys ja pentuekoot pienenevät sekä pentujen elinvoima vähenee
Sairauksia piilotellaan	Kasvattajan omaetu	Terveyskyselyt	Tiedotetaan ja rohkaistaan kasvattajia ilmoittamaan koirien sairauksista ja vioista.	Perinnöllisten sairauksien kohoaminen rodun sisällä.
Metsästys ja käyttökokeisiin osallistuminen vähenevät	Harrastajien passiivisuus	Harrastajien aktivointi	Koekäyntikynny- ksen madaltaminen ensikertalaisille ja siinä avustaminen.	Hyvää ja tarvittavaa ainesta jää rodunjalostukses-sa käyttämättä.
Rodun suosio ei nouse	Rodun monipuolisuutta ja hyviä metsästysominaisuuksia ei tunneta	Lisäämällä rodun tunnettavuutta	Tiedottamalla käyttöominaisuuksista ja muista rodun hyvistä piirteistä. Parhaiden yksilöiden saaminen mestaruuskokeisiin	Geenipohja kapenee entisestään, sairaudet lisääntyvät.

RISKI	SYY	VARAUTU- MINEN	MITEN VÄLTETÄÄN	TOTEUTUESSAAN MERKITSEE
Ulkomuodon liiallinen ihannointi	Korostetaan liikaa näyttelymenestyksiä	Korostamalla käyttöomai- suuksia	Suunnataan pennut aktiivimetsästä- jille ja palkitaan käyttötuloksis- ta kasvattajia ja harrastajia.	Metsästysomaisu- udet kadotetaan ja rotu siirtyy seura- ja näyttelykoiraksi
Kasvattajien vähyy	Jalostustoiminta ei kiinnosta, rotu ei kiinnosta	Pentujen ohjautuvuus jalostustoimin- nasta kiinnostuneille tahoille	Narttujen omistajien aktivoiminen jalostustoimin- taan	Koirien suosio hiipuu pentujen saatavuuden vaikeudesta johtuen
Käyttöomaisu- uksien heikkeneminen	Tuontikoirien kotimaan erilainen metsästyskulttuuri	Seurataan tuontikoirien metsästysomi- naisuuksia omistajille suunnattujen metsästysky- selyjen avulla	Jalostuksessa huomioidaan koirien heikot ja vahvat ominaisuudet. Täydennetään jalostusvalin- noilla kumppanin puutteita.	Geenipohja supistuu entisestään. Metsästysomai- suuksien heikkeneminen yleisesti rodussa.
Jalostusohjees- ta piittaamatto- muus	Oman edun tavoittelu ja epätietoisuus rodun nykytilasta	Pennun ottajien seulonta/valinta kasvattajien toimesta.	Jalostusohjeen tekeminen tunnetuksi ja sen merkityksen korostaminen rodun kehittymiselle.	Metsästys ja terveysomai- suuksien heikkeneminen.
Ihanne koon pienenentymi- nen	Tuontimaan jalostusvalinnat	Seurataan näyttelytulok- sista koirien kokoja ja suosituksissa otetaan tämä seikka huomioon	Siitoskoirien valinnassa täytyy huomioida, että ei kahta alarajan koiraa pariteta keskenään	Koon pienenemisen seurauksena koira ei vastaa täysin rotumääritelmän ihannekokoa

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Alla on lueteltu toimenpiteitä joiden avulla seurataan jalostustavoiteohjelman toteutumista. Ne ovat eräänlaisia mittareita, joiden avulla konkreettisesti pystytään arvioimaan edistymisen tulokset. Pääpaino on asetettu rodun terveydelle, käyttöominaisuuksille ja populaation laajuudelle. Taulukossa on ohjeet seurannan toistuvuudesta. Jalostustoimikunnan tehtävänä on seurannan toteuttaminen ja raportointi hallitukselle sekä tehdä arviointi, miltä osin tavoitteet on saavutettu. Vuosiraportti tulee esittää järjestön vuosikokouksessa (maaliskuu), siinä laajuudessa, kuin tarvittava aineisto on ollut käytettävissä. Jaoston vetäjän vastuulla on kyseisten asioiden dokumentoinnista huolehtiminen.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on vuosittain seurata rodun tilaa ja niiltä osin, sillä on mahdollisuus tehdä vuositasonlaajuisia muutoksia jalostusentavoiteohjelmaan, jos jokin seikka olennaisesti on muuttunut. Näitä asioita ovat muutokset rodun terveydellisissä asioissa, pentuemäärät jalostukseen käytetyille koirille, tarpeen mukainen jalostuspisteytyksen muuttaminen tai jalostuksellista lisäarvoa tuottavien seikkojen huomioon ottaminen pisteytyksessä. Nämä muutokset tarvitsevat aina rotujärjestön hallituksen päätöksen. Suomen Kennelliiton yleisen jalostusstrategian vastaisia muutoksia ei ole mahdollista tehdä.

Vuotuiset Pystykorvien jalostuspäivät järjestetään yhteisesti rotujärjestöjen toimesta, jossa jalostustoimikunnan toimesta esitellään venäläis-eurooppalaista laikarotua. Tilaisuudessa kerrotaan rodun vuosittaisesta nykytilasta ja ajankohtaisista asioista.

Terveys ja populaatio

TOIMENPIDE	TOISTUVUUS
- sukusiitosasteen keskiarvon seuranta ja prosentuaalinen osuus tavoiteohjelman ylittävistä arvoista	- vuosittain
- terveystutkimusten pohjalta listaus esiintyvistä terveydellisistä tekijöistä ja vioista	- vuosittain
- terveystutkimusten seuranta (lonkkakuvaukset, silmätutkimukset)	- vuosittain
- seurataan rekisteröintien kehitystä	- vuosittain

Luonne- ja käyttöominaisuudet

TOIMENPIDE	TOISTUVUUS
- luonneominaisuuksien poiminta näyttelytuloksista	- vuosittain
- koekäyntien tulosten seuranta ja tilastointi	- vuosittain
- kasvattajien toiminnan tulokset	- vuosittain
- jalostukseen suositeltavien koirien listaus syntymävuosittain (sopivat ja ei sopivat)	- vuosittain
- jalostukseen käytettyjen koirien listaus (pentueet)	- vuosittain

Ulkomuoto

TOIMENPIDE	TOISTUVUUS
<ul style="list-style-type: none">- sertillä palkittujen koirien koko, poikkeaminen ihannekoosta seuranta, jalostukseen käytettyjen koirien koon seuranta (ihannekoon pitäminen rotumääritelmän mukaisena)- vuosiyhteenveto näyttelytuloksista (kokonaisuuden seuraaminen ulkomuodollisesti)- jalostustarkastukset	<ul style="list-style-type: none">- vuosittain- vuosittain

7. LÄHTEET

- ¹⁾ A. Golubejevin ja D. Furtovin alkuperäisteksteihin (käännös S. Laitinen ja Eila Kämäräinen). Alkuperäiset käännökset on julkaistu Laika-lehdissä vuonna 1988
- ²⁾ Katariina Mäki 2006
- ³⁾ *Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema*
- ⁴⁾ ELL Päivi Vanhapelto ja ELL Anu Lappalainen
- ⁵⁾ ELL Anu Lappalainen
- ⁶⁾ <http://www.koirakissaklinikka.fi/content/fi/11501/101/Sokeritauti.html>
- ⁷⁾ Suomen Kennelliitto, Jalostustietokanta (taulukko tiedot)